

SÄHKÖINEN REISSUVIHKO

*Tietotekniikan hyödyntäminen
päiväkodin ja vanhempien välisessä
yhteistyössä*

Satu Korhonen

Opinnäytetyö
Tammikuu 2007

JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveystieteiden

Tekijä(t) Satu Korhonen	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 55	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi SÄHKÖINEN REISSUVIHKO Tietotekniikan hyödyntäminen päiväkodin ja vanhempien välisessä yhteistyössä		
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Timo Hintikka		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä Opinnäytetyö oli sekä laadullinen että määrällinen tutkimus sähköisestä reissuvihkosta. Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, mitä lasten vanhemmat ja päivähoidon henkilökunta ajattelevat sähköisestä reissuvihkosta, millaisia sisältöjä he siellä haluaisivat olevan ja millaisia mahdollisuuksia tai rasitteita vihkon käytössä olisi. Teoriaosuudessa käsiteltiin varhaiskasvatusta ja erityisesti perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä sekä tietoyhteiskuntaa ja tietotekniikkaa yleisesti varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Lisäksi teoriaosuudessa on esitelty kasvun kansio –työskentelyä. Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoitujen lomakekyselyiden avulla. Kyselyt toteutettiin yhdessä yksityisessä päiväkodissa ja yhden kunnallisen päiväkodin kahdessa lapsiryhmässä Jyväskylässä keväällä 2006. Kysely jaettiin 69 perheeseen, joista palautui 37 vastausta. Henkilökunnasta kaikki 13, joille kysely jaettiin, vastasivat siihen. Lomakekyselyistä saatua tutkimusaineistoa analysoitiin monivalintakysymysten osalta määrällisesti eli kvantitatiivisesti ja avoimien kysymysten osalta laadullisesti eli kvalitatiivisesti. Tutkimustulosten mukaan sähköinen reissuvihko sai kannatusta ja vastustusta niin henkilökunnan kuin vanhempienkin keskuudessa. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin positiivisella mielellä asiaa kohtaan ja enemmistö näki sähköisen reissuvihkon ennen kaikkea tiedotusvälineenä. Kuitenkin nähtiin myös, että esimerkiksi lapsen kehityksen seuraaminen olisi konkreettisempaa ja dokumentointi tapahtuisi samalla, mikäli sähköisen reissuvihkon palveluissa olisi siihen soveltuva ominaisuus.		
Avainsanat (asiasanat) sähköinen reissuvihko, päivähoiton ja perheiden välinen yhteistyö, tietotekniikka		
Muut tiedot		

Author(s) Satu Korhonen	Type of Publication Bachelor's Thesis	
	Pages 55	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title ELECTRONIC COMMUNICATION NOTEBOOK Using information technology in cooperation between a day-care center and families		
Degree Programme Degree Programme in Social Care		
Tutor(s) Timo Hintikka		
Assigned by		
Abstract The Bachelor's thesis used both quantitative and qualitative research methods for studying an electronic communication notebook. The aim of the thesis was to find out what children's parents and personnel of the day-care centers think about the electronic communication notebook, what kind of contents they would like to have in the electronic communication notebook and what kind of possibilities or liabilities they see in the use of the electronic communication notebook. The theoretical part of the study discussed early upbringing and especially the cooperation between day-care center and families, as well as the information society and information technology in general from the viewpoint of early upbringing. Working with the folders of the growth was also described. The data for the thesis were gathered with semi-structured questionnaire forms. They were delivered to a private day-care center and to two groups in a municipal day-care center in Jyväskylä in spring 2006. The questionnaires were delivered to 69 families and 13 employees, of which 37 families and all 13 employees returned it. Multiple choice questions were analyzed quantitatively and open questions were analyzed qualitatively. The results showed that some respondents find the electronic communication notebook is very useful, the others think that it is not necessary. Most of the respondents were well disposed towards the electronic communication notebook and consider it as good means of communication. Some respondents also thought that it would be useful to document the children's growth in a concrete way, if it would be possible with the electronic communication notebook.		
Keywords electronic communication notebook, cooperation between day-care center and families, information technology		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	3
2. VARHAISKASVATUS JA TIETOTEKNIikka	5
2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat.....	6
2.2 Yhteistyö vanhempien kanssa	7
2.3 Kasvatuskumppanuus	12
2.4 Tietoyhteiskunta ja sen tuomat vaatimukset	14
2.5 Tietotekniikan käyttö varhaiskasvatuksessa	16
3. KASVUN KANSIO –TYÖSKENTELY	21
4. KOKEMUKSIA SÄHKÖISEN REISSUVIHKON KÄYTÖSTÄ	24
4.1 Reissuvihko koulujen käytössä	25
4.2 Kivahko-viestintäsovellus.....	27
4.3 Käytännön kokemus Mobiilimuku-sovelluksesta.....	28
5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	30
5.1 Tutkimustehtävä	30
5.2 Tutkimusmenetelmä	30
5.3 Kohderyhmä ja aineiston keruu	31
5.4 Aineiston analysointi	32
5.5 Tutkimuseettiset kysymykset ja tutkimuksen luotettavuus	32
6. TUTKIMUSTULOKSET.....	34
6.1 Vanhempien näkemykset sähköisen reissuvihkon käytöstä	34
6.1.1 Vastaajien taustatiedot ja aiempi kokemus tietokoneen käytöstä.....	34
6.1.2 Yhteistyömuodot päivähoidon kanssa tällä hetkellä.....	35
6.1.3 Reissuvihko mahdollisuutena ja rasitteena	36
6.2 Henkilökunnan näkemykset sähköisen reissuvihkon käytöstä	40
6.2.1 Vastaajien taustatiedot ja tietotekniikan hyödyntäminen työssä.....	40
6.2.2 Perheiden kanssa tehtävän yhteistyön toteutuminen tällä hetkellä.....	41
6.2.3 Reissuvihko mahdollisuutena ja rasitteena	42
6.3 Vanhempien ja henkilökunnan ajatuksia sähköisestä reissuvihkosta.....	44
7. YHTEENVETO JA POHDINTA	47
7.1 Tulosten tarkastelu	47
7.2 Tutkimuksen toteuttamisen arviointia	49
LÄHTEET	52
LIITTEET	55

Liite 1. Saatekirje vanhemmille	55

KUVIOT

KUVIO 1. Reissuvihkon mahdolliset sisällöt päiväkodissa vanhempien näkökulmas- ta.....	37

KUVIO 2. Reissuvihkon mahdolliset sisällöt päiväkodissa henkilökunnan näkökulmasta.....	42

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Perheiden päivähoitoikäisten lasten lukumäärä ja ikä.....	34

1. JOHDANTO

Tänä päivänä yhteiskunnassa tietotekniikka ja sähköiset viestimet ovat yhä suurem-
massa roolissa. Verkkopankkipalveluiden lisääntynyt käyttö on tästä yksi esimerkki.
Sähköinen viestintä myös koetaan vaivattomaksi, koska suurimmalle osalle tietoko-
neet ovat arkipäivää ja he käyttävät paljon koneita muutenkin. Mielenkiintoista oli
kuitenkin tutustua Kallion ja Kontion (2006) tekemän selvitykseen Kaakkois-Suomen
sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön atk-taidoista. Enemmistö tutkimuk-
seen osallistuneista työntekijöistä on saanut jonkinlaista atk-koulutusta aiemmin, mut-
ta kuitenkin työntekijät arvioivat atk-taitonsa puutteellisiksi. He ovat myös halukkaita
osallistumaan koulutukseen, sillä heidän mielestään parempi atk-osaaminen helpottaisi
työtehtävistä selviytymistä. (Kallio & Kontio 2006, 2.) Tästä syystä halusinkin kartoit-
taa opinnäytetyössäni työntekijöiden ja vanhempien suhtautumista uuden teknologian
myötä tulleeseen mahdollisuuteen, jonka avulla päivähoiton henkilökunta ja van-
hemmat pystyvät viestimään toisilleen sähköisesti tietotekniikkaa hyödyntäen.

Tämä opinnäytetyö sai alkunsa päivähoitoharjoittelupaikkani kautta, jossa sähköisen
reissuvihkon kouluversio oli ollut kokeilukäytössä. Päiväkodin johtaja halusi, että ke-
räisin vanhemmilta kokemuksia sähköisen reissuvihkon vihkosta, millaiseksi
he ovat sen kokeneet. Työn aihe vaihtoi kuitenkin vielä myöhemmin näkökulmaa,
koska erään Soneran työntekijän, jonka lapsi oli hoidossa kyseisessä päiväkodissa,
mielestä vihkossa on niin paljon kehitettävää, että olisi tärkeämpää tehdä kyselyt vih-
kon kehittämistä varten. Työn tarkoituksena on siis selvittää, mitä päivähoitossa ole-
vien lasten vanhemmat ja päivähoitohenkilöstö ajattelevat sähköisestä reissuvihkosta
ja millaisena mahdollisena työvälineenä he sen kokevat tai kokisivat.

Kallion ja Kontion (2006) tekemän selvityksen mukaan enemmistö sosiaalitoimen ja
varhaiskasvatuksen henkilöstöstä Kaakkois-Suomessa on saanut jonkinlaista atk-
koulutusta aiemmin, mutta kuitenkin työntekijät arvioivat atk-taitonsa puutteellisiksi.
He ovat myös halukkaita osallistumaan koulutukseen, sillä heidän mielestään parempi
atk-osaaminen helpottaisi työtehtävistä selviytymistä. (Kallio & Kontio 2006, 2.)

Toteutin kyselyt Nextime Solutions Oy:lle, joka toimii Soneran sähköisen reissuvihkon ylläpitäjänä. Kyselyn tulosten perusteella he pystyvät kehittämään jo koulujen käytössä olevaa sovellusta paremmin päiväkotien tarpeisiin vastaavaksi. Kyselyihin haluttiin monipuolista näkökulmaa, jonka vuoksi toteutin kyselyt Jyväskylässä yhdessä yksityisessä päiväkodissa kaikille työntekijöille ja vanhemmille sekä yhdessä kunnallisessa päiväkodissa kahden lapsiryhmän työntekijöille ja vanhemmille. Aineisto kerättiin puolistrukturoiduilla kyselylomakkeilla keväällä 2006.

2. VARHAISKASVATUS JA TIETOTEKNIikka

Päivähoidon toteutumisen muodot ja painopistealueet riippuvat yhteiskunnallisista muutoksista ja siitä yhteiskunnallisesta tilanteesta, jossa kulloinkin elämme. Päivähoidon tehtävät ovat painottuneet eri tavoin yhteiskunnallisen tilanteen mukaan, mutta edelleen päivähoidon merkitys on sekä työvoimapolitiittinen, perhe- ja sosiaalipoliittinen että koulutuspolitiittinen. Päivähoito on keskeinen lapsiperheille tarjottava sosiaalipalvelu, johon jokaisella perheellä ja lapsella on subjektiivinen oikeus. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 1.)

Laki lasten päivähoidosta määrittelee, että kunnan tehtävänä on järjestää lapselle päivähoitopaikka äitiys-/isyys- tai vanhempainrahakauden jälkeen, ja että lapsi voi olla päivähoidossa siihen saakka, kunnes hänen oppivelvollisuutensa alkaa. Tämä oikeus ei ole riippuvainen vanhempien työssäkäynnistä tai opiskelusta, vaan paikka tulisi järjestää kaikille halukkaille. (L 19.1.1973/36.) On kuitenkin kyseenalaistettu, onko esim. työttömänä tai muuten kotona olevien vanhempien lapsilla oikeus osallistua kokopäivähoitoon, koska se ei ole aina lapsen edun mukaista edes (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 10). Lapselle saattaa tulla tunne, miksi hän ei saa olla kotona, vaikka vanhemmat saavat olla. Jatkuva kokopäiväisen hoitopaikan käyttö on kuitenkin tällaisissa tapauksissa hyvin vähäistä, ja saattaa silloinkin olla perusteltua esim. lastensuojelullisista tai kuntoutuksellisista syistä (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 11). Kokopäiväiselle päivähoidolle on myös olemassa erilaisia osa-aikaisia päivähoidovaihtoehtoja, joissa lapsi saa samalla tavoin sosiaalisia kontakteja ja virikkeitä kuin kokopäivähoidossakin. Subjektiivinen päivähoito-oikeus kuitenkin on vahvistanut lasten yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua päivähoidossa annettavaan varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 11).

Lasten hoito ja kasvatusta lähtevät perheiden tarpeiden pohjalta, ja vanhempien asiantuntemus omasta lapsestaan on päivähoidon oleellisena lähtökohtana. Lapsen kasvun tukeminen edellyttää sekä päivähoidon että vanhempien resurssien yhteistä hyödyntämistä. (Hujala, Puroila, Parrila-Haapakoski & Nivala 1998, 134.) Erään projektin yhteydessä vanhemmat, lapset ja työntekijät pohtivat hyvää päivähoidopalvelua. Heidän mukaansa perheen pitää tietää, mitä päivähoitopäivän aikana tapahtuu ja mitä se sisältää. Perheellä on oltava myös mahdollisuus vaikuttaa palvelun kohdentamiseen ja

sisällön arviointiin. Vanhempien on myös tunnettava työntekijät ja tiedettävä heistä vähän enemmän. Perheen ja työntekijöiden tutustuminen toisiinsa on pohja luottamukselle, jolloin työntekijä pystyy suuntaamaan ammattitaitonsa ja osaamisensa kunkin perheen kasvatustehtävän tukemiseen. Lasten toiveita tulee myös kuulla yksilöllisesti. Sen myötä toiminnasta tulee sujuvampaa, työntekijöiden hyvinvointi lisääntyy, lapset viihtyvät päivähoitossa paremmin ja vanhemmat ovat tyytyväisempiä ja luottavampia päivähoitotoiminnan suhteen. Työntekijöiden mielestä myös itsensä toteuttaminen ja omien vahvuusalueidensa käyttäminen muodostavat samalla sekä luovan että haastavan työyhteisön. (Junttila 2004, 12-13.)

2.1 Varhaiskasvatusta ohjaavat asiakirjat

Varhaiskasvatusta ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla asiakirjoilla. Valtakunnallisesti lasten päivähoitoa ja esiopetusta koskevat lait ja asetukset ovat tärkeässä asemassa, sillä ne määrittävät varhaiskasvatuksen ja siihen sisältyvän esiopetuksen toteuttamista. Varhaiskasvatukselle on luotu myös yhteiskunnalliset linjaukset, jotka sisältävät yhteiskunnan järjestämisen ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen painopisteet. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen sisältöä, laatua ja kuntien varhaiskasvatussuunnitelman laatimista. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ovat samassa asemassa esiopetuksen puolella. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 8-9.)

Jokaisella kunnalla pitäisi olla kunnan omat varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, jotka voivat olla osa kunnan lapsipoliittista ohjelmaa tai löytyvät muista lasta ja perhettä koskevista asiakirjoista. Niistä ilmenevät jokaisen kunnan omat varhaiskasvatuksen järjestämisen keskeiset periaatteet, kehittämisen painopisteet ja kunnan varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmä. Kunnan varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana ovat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, ja sen tekemisessä huomioidaan kunnan omat linjaukset, strategiat ja tavoitteet sekä määritellään eri palvelumuotojen sisällölliset tavoitteet. Kunnan ja jokaisen päivähoitoyksikön varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma muodostavat kokonaisuuden, ja lisäksi niiden välillä on selkä jatkumo. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9.) Jyväskylässä Jyvävasu –asiakirja on kaupungin oma varhaiskasvatussuunni-

telma, jossa kuvataan jyvaskyläläisen varhaiskasvatuksen linjaukset ja strategiat, toiminta-ajatus ja arvopohja (Jyvävasu 2005-2008 – Jyväskylän kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2005). Yksikön oma varhaiskasvatussuunnitelma on kunnan suunnitelmaa yksityiskohtaisempi, ja siinä kuvataan varhaiskasvatuksen lähtökohdat ja niiden toteutuminen arjen kasvatuskäytännöissä. Lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka ohjaavan toiminnan toteutumista, laaditaan aina yhdessä lapsen huoltajien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 9.) Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista velvoittaa myös arvioimaan kyseisiä lapsikohtaisia suunnitelmia säännöllisesti (L 22.9.2000/812).

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsella, joka kykenee muodostamaan omat näkemyksensä, on oikeus vapaasti ilmaista nämä näkemyksensä kaikissa lasta koskevissa asioissa. Lapsen näkemykset on otettava huomioon lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Lisäksi sopimusvaltiot pyrkivät parhaansa mukaan takaamaan sen periaatteen tunnustamisen, että vanhemmat vastaavat yhteisesti lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä lapsen edun mukaisesti. Vanhemmilla on aina ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä. (SopS 60/1991.)

2.2 Yhteistyö vanhempien kanssa

Tiedottaminen on tärkeässä roolissa, kun perhe hakee päivähoitopalvelujen asiakkaaksi. Perhe on tällöin enemmän vastaanottajan roolissa, mikä on yleistä myös päivähoidon aikaisessa tiedottamisessa: perheet saavat hyvin tietoa kunnan varhaiskasvatuspalveluista ja hoitoyksikön toiminnasta, kasvatuseriaatteista, tapahtumista ja retkistä. Vanhemmat eivät tällöin välttämättä koe voivansa vaikuttaa lapsen päivähoitoon, koska he ovat vain tiedottamisen kohteena. Kasvatuskumppanuudessa etsitään ja luodaan molemminpuolisen tiedonvaihdon kulttuuria, jossa tiedottaminen ei olisi pelkästään yksisuuntaista. Vanhempien osallisuutta voidaan vahvistaa jo hoitosuhteen alussa, jolloin ennen hoitosuhteen alkua jo päivähoidon työntekijä ottaa yhteyttä perheeseen ja sopii aloituskeskustelusta, joka voidaan käydä perheen kotona tai päiväkodissa. Yleisen varhaiskasvatustiedon lisäksi vahvistetaan perhe- ja lapsikohtaisen kokemuksellisen tiedon vaihtoa ja saantia. Vanhemmille on arvokasta, kun kasvattajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä vanhemmat ajattelevat, odottavat, pelkäävät, toivovat ja uskovat päivähoitosta. Vanhempien omaa lastaan koskevan tiedon arvon tunnistaminen ja tun-

nustaminen luovat perheelle tasa-arvoisemmat edellytykset osallistua myös päivähoiton toimintaan ja suunnitteluun. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Laki lasten päivähoidosta määrittelee yhdeksi päivähoiton tavoitteeksi ”tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden kehitystä” (L 19.1.1973/36). Saman lain mukaan päivähoitohenkilöstöllä on velvollisuus tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Vanhemmuuden tukemisen tuleekin lähteä aina jokaisen perheen omista tarpeista ja tilanteista. Päivähoito on yleisin perheiden käyttämä palvelumuoto, jolloin myös päivähoitopalveluiden merkitys on suuri (Koivula 2004, 79).

Asiantuntijoiden mukaan vanhemmuus olisi nykypäivänä osittain hukassa. Vanhemmilta saattaa puuttua tietoa lapsen kasvusta ja kehityksestä, sillä kaikilla vanhemmilla ei ole kokemusta lasten hoidosta eikä tieto siirry enää sukupolvien välillä yhtä jouhevasti kuin ennen. Syynä tähän on perheiden itsenäisempi elämä verrattuna aikaisempaan eikä ole entisen kaltaisia tukiverkkoja olemassa sukulaisten kesken. Yhteiskunnan muutokset myös asettavat haasteita vanhemmuudelle, koska vanhemmat eivät aina tiedä itsekään, millaiseen yhteiskuntaan heidän tulisi lapsiaan kasvattaa. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 4.)

Samalla kuitenkin vanhempien koulutustaso on noussut, ja he ovat aiempaa kiinnostuneempia kasvatuksesta, päivähoiton sisällöstä ja laadusta sekä he haluavat myös vaikuttaa päivähoiton arkeen. Työelämän vaatimukset kuitenkin ottavat osansa vanhemmuudesta. Siitä huolimatta vanhemmat ovat edelleen lastensa parhaita asiantuntijoita, vaikkakin lapsuutta ja lasten kasvattamista pidetään aiempaa ammattimaisempaan ja vanhemmuus saattaa tuntua jääneen ammattilaisten varjoon. Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on koulutuksen ja kokemuksen tuoma ammatillinen kasvatusvastuu lapsesta, mutta vanhempien antama kotikasvatus on kasvatustyön perusta. Vanhempien ja ammattilaisten välisellä yhteistyöllä luodaan lapselle myönteiset kasvuolosuhteet. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 4-5.)

Hujalan yms. (1998, 134) päiväkodin johtajille tekemässä tutkimuksessa on tullut esille, että yhteistyön tavoitteenasettelu ja toteuttamismuodot ovat vaihdelleet sen mukaan, miten yhteistyön merkitys on ymmärretty. Jossain on ollut hyvin ammattilaislähtöistä yhteistyötä, jolloin henkilökunta on vain sanellut, miten asiat ovat. Vanhempia

on ehkä kuunneltu, mutta sillä ei ole ollut todellista vaikutusta päivähoidon arkeen. Tiedottamista perheille pidettiin tärkeänä. Yhteistyötä toteutettiin lähinnä vapaamuotoisten tapahtumien kautta, esim. vanhempainillat ja kevät-/joulujuhlat. Kyseisissä ammattilaislähtöisissä päiväkodeissa ei ollut lainkaan tullut esille kasvatuksellisen yhteistyön tarvetta, vaikka päiväkodin keskeiseksi lähtökohdaksi oli kenties kirjattu 'vanhempien kasvatustyön tukeminen'. Vanhempien ja henkilökunnan väliset henkilökohtaiset kontaktit puuttuivat tai olivat vähäisiä, koska päivähoiton ja perheen väliset rajat olivat osin tiedostamattomia ja siksi vaikeasti ylitettäviä. Henkilökunta ei siis ollut laiska tai kyvytön tuohon yhteistyöhön, mutta he eivät myöskään nähneet työnsä kannalta tarpeellisenä olla vanhempien kanssa läheisemmässä kanssakäymisessä. (Hujala yms. 1998, 134-136.)

Perhelähtöisesti suuntautuneissa päiväkodeissa sen sijaan perheiden kanssa tehtävä yhteistyö oli pohja, jolle kaikki muu toiminta rakentui. Työyhteisön puolelta luotiin hyvät olosuhteet yhteistyölle vanhempien kanssa. Yhteistyö oli myös jokaisen ammattiryhmän ohjenuorana, ei ainoastaan esim. lastentarhanopettajan tehtävänä. Liikkeelle lähdettiin aina kahdenkeskisistä keskusteluista perheiden kanssa, jolloin sovittiin lapsen yksilöllisistä hoito- ja kasvatuskäytännöistä niin perushoidon kuin toiminnankin suhteen. Nämä keskustelut käytiin joko päiväkodissa tai lapsen kotona, vanhempien toiveen mukaisesti. Vanhemmat usein myös aktivoituivat itse osallistumaan koko päiväkotia koskevien asioiden suunnitteluun ja järjestämään yhteistä toimintaa muiden vanhempien kesken. Vanhempien aktiivisuus ei kuitenkaan ollut mikään edellytys – ne saivat osallistua enemmän, jotka sen kokivat tarpeelliseksi. Ne, joille riittivät keskustelut syksyllä ja keväällä, osallistuivat vain niihin. Yhteistyön toteutumisen suhteen tutkimuksen mielenkiintoisin anti oli se, että perhelähtöisesti suuntautuneissa päiväkodeissa ei mainittu lapsiryhmän kokoon tai henkilökunnan määrään liittyviä tekijöitä yhteistyötä haittaavina tekijöinä kuten ammattilaislähtöisissä päiväkodeissa oli ollut. Kuitenkin lapsiryhmien koot sekä lasten ja henkilökunnan väliset suhdeluvut olivat kutakuinkin samat tutkituissa päiväkodeissa. Tästä voikin siis päätellä, että perhelähtöisyyden toteutuminen on kiinni enemmän henkilökunnan asenteesta ja motivaatiosta kuin resursseista. (Hujala yms. 1998, 136-137.)

Vastuu vuorovaikutuksen hoitamisesta on oltava aina ammatti-ihmisellä, mutta vuorovaikutus on aina kahden tai useamman osapuolen välinen tapahtuma, jossa myös toisella osapuolella on osuutensa hoidettavanaan. Vanhempien ja henkilökunnan välis-

tä vuorovaikutusta Liisa Kiesiläinen (2001, 256) kuvaisi janalla, jossa molemmilla on omat osuudet hoidettavanaan eikä toisen alueelle saa mennä. Hänen mukaansa ammatti-ihmisen on huolehdittava ja vastattava omasta osuudestaan suhteessa asiakkaaseen riippumatta siitä, mitä asiakas tekee. Asiakas saattaa joskus olla kyvytön tai haluton hoitamaan omaa osuuttaan, jolloin muodostuu vaikea vuorovaikutussuhde, jossa ammatti-ihminen yrittää saada toisen osapuolen hoitamaan oman osuutensa. Tähän voidaan vaikuttaa mahdollisesti vastaamalla asiakkaan tarpeisiin, ja järjestämällä hänelle mahdollisuus keskustella henkilön kanssa, jonka kanssa hän kokee pystyvänsä puhumaan luonnollisemmin. Aina tämä ei kuitenkaan mahdollista esim. käytännön resursien vuoksi. (Kiesiläinen 2001, 256-257.)

Vanhemmat ovat lastensa ensisijaisia kasvattajia ja heidän näkemyksiään tulee kunnioittaa päivähoitossa, sillä vanhemmilla on paras tieto lasten kokemusmaailmasta ja kehityshistoriasta. Tästä syystä myös kasvatustavoitteet tulee laatia yhteistyössä vanhempien kanssa. Hyödyntämällä vanhempien asiantuntemusta henkilökunnan on mahdollista tarjota lapsille laadukkaampaa arkea. (Karila 2001, 280-282.)

Vanhemmille on myös hyvä tuoda esille, että heidän näkemyksillään on todella merkitystä lapsen arjessa päivähoitossa, vaikkakin ryhmän koostumus aina asettaa myös tietyt mahdollisuudet tai rajoitteet kullekin lapsiryhmälle. Yhdessä pohditaan yleensä lasten kasvatuksen tavoitteiden asettamista ja niiden toteuttamiseen soveltuvia keinoja ja menetelmiä. Toisaalta myös henkilökunnan on tärkeää kertoa vastavuoroisesti vanhemmille, millainen lapsen maailma on päivähoitossa. Henkilöstön ammatillisiin tehtäviin kuuluu myös lapsen havainnointi päivähoiton aikana, jolloin mahdollisiin oppimisvaikeuksiin tai kehityspulmiin voidaan puuttua ajoissa sekä tukea myös vanhempiä mahdollisen kuntoutuksen suunnittelussa. (Karila 2001, 280-282.) Vanhempien kanssa on kuitenkin aina ensin yhdessä keskusteltava havainnoista ja sovittava, miten tilannetta lähdetään viemään eteenpäin.

Yhteisen suunnittelun tulisi jatkua koko toimintakauden ajan, sillä perheen ja lapsen tarpeet muuttuvat hoitosuhteen kestäessä. Alussa pääpaino on käytännön järjestelyissä ja peruskysymyksissä, myöhemmin lapsen kehityksessä ja sitä tukevissa kasvatuskäytännöissä. Ei ole mitään yhteistä kaavaa olemassa, jota kaikkien perheiden kanssa voisi noudattaa. (Karila 2001, 280-282.) Jokainen perhe on yksilöllinen ja heillä on omat tarpeensa, joihin pyritään vastaamaan mahdollisuuksien mukaisesti. Henkilöstön

osaaminen tietoineen ja taitoineen korostuu yhteissuunnittelussa: on tiedettävä perheen merkitys lapsen kehitykselle, oltava taitoa yhteistyöhön perheiden kanssa, tietoa yhteiskunnallisista tilanteista sekä myös laajempaa yhteiskunnallista tietämystä. (Kari-la 2001, 280-282).

Päivähoidon perhetyö on yleensä avohuollon palvelua, arjessa mukana kulkemista, jonka tavoitteena koko perheen elämänhallinnan kohentuminen (Koivula 2004, 84.) Vanhemmat itse ovat nähneet eräässä tutkimuksessa perhetyön ennen kaikkea vanhempien ja päiväkodin tiiviinä yhteistyönä (Koivula 2004, 89). Yhteistyö perheiden kanssa esim. yhteisten tapahtumien muodossa on myös tavallaan perhetyötä, koska sitä kautta vanhemmat tutustuvat toisiinsa, saavat tärkeitä vertaiskontakteja ja niiden myötä ehkä jopa tukea arkeensa.

Päivähoidossa vanhempien asema on muuttunut vuosien mittaan. Aiemmin päivähoito oli tiukasti normeilla ohjattua ja henkilökunnan oli valta-asemassa suhteessa vanhempiin, jotka vain ottivat informaatiota vastaan. Vähitellen uudet lapsi- ja oppimiskäsitteykset ovat lisänneet yhteistyötä vanhempien kanssa ja esimerkiksi lapsikohtaiset kasvatuskeskustelut ovat yleistyneet. Sekä vanhemmat että lapset nähdään päivähoiton asiakkaina. Subjektivisen päivähoito-oikeuden myötä vanhemmat miettivät hoitopaikkojen riittävyyttä, mutta keskusteluissa tulee esille nykyään myös päivähoiton sisältö ja laatu. Perhe, lapset ja vanhemmat ovat palvelun tuottamisen tärkeät kumppanit, ja toiminnan muotoja kehitetään heidän muuttuvien elämän- ja työtilanteiden tarpeita vastaaviksi. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 24.)

Aikuiskeskeisyydestä ollaan siirtymässä lasten ja aikuisten yhteissuunnitteluun ja yhdessä tekemiseen. Osallisuus ja lasten leikin ymmärtäminen muokkaavat tällöin toiminnan suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin eri osapuolien yhteiseksi hankkeeksi. Osallisuuden takaaminen on keskeistä myös perheiden ja lasten hyvinvoinnin kannalta. Erityisen tärkeää on tukea vaikeissa elämäntilanteissa olevia lapsia ja perheitä heille soveltuvalla tavalla. Yhteistyö päivähoiton ja vanhempien välillä on parhaimmillaan luontaista arkista kanssakäymistä, joka pohjautuu luottamukseen. Perheen yksilöllisyyttä kunnioitetaan, ja vanhemmat luottavat siihen, että lapsista pidetään hyvää huolta ja heille tarjotaan mahdollisuus laadukkaaseen opetukseen sekä leikkiin. Henkilökunta myös luottaa siihen, että vanhemmat suhtautuvat myönteisesti päivähoiton

henkilökuntaan ja heidän toimintaansa, ja täten osaltaan edistävät lasten viihtymissä päivähoitossa. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 24-25.)

Vanhempien osallisuutta varten voidaan luoda kanavia, joiden kautta vanhemmat voivat virallisesti vaikuttaa. Ainoastaan lasten vanhemmista koostuvat vanhempainryhmät voivat olla yksi keino kehittää kunnan kasvatustalouksia. Vanhempainneuvostossa voi vanhempien lisäksi olla mukana päivähoitohenkilöstöä. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 24-25.) Vanhempi voi osallistua päivähoiton toimintaan myös olemalla mukana kasvatustalouksissa, vanhempainilloissa sekä juhlien ja tapahtumien järjestämisessä. Lisäksi jo pelkät päivittäiset haku- ja tuontitilanteet ovat merkittävä osa lapsen päivähoitopäivää. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

2.3 Kasvatuskumppanuus

Ammattilaisen tehtävänä on luoda edellytykset yhteistyölle ja tukea vanhemmuutta sekä kotikasvatusta. Ammatilliset toimivat myös yhteistyössä verkostotahojen kanssa. Parhaimmillaan varhaiskasvatusta on lapsen merkityksellisten elinympäristöjen välillä kasvatuskumppanuutta, jossa vanhemmilla on ensisijainen tieto ja kasvatustalouksista lapsestaan. Kasvatuskumppanuudessa tuetaan molempia osapuolia lasten kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä asioissa eli ollaan molemminpuolisessa vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutus ja yhteistyö ovat olennainen osa hyvää kasvatuskumppanuutta, koska silloin tieto ja asiantuntemus kasvavat, ja se taas turvaa lapsen hyvinvoinnin. Vanhemmuuden tukemisessa myönteisten voimavarojen korostaminen on tärkeä asia, mutta myös huolista on pystyttävä puhumaan. Vanhemmista toiset ovat erittäin aktiivisia kehittämään lapsensa päivähoiton laatua ja kritisoivat kaikkea, joillakin taas ei riitä omat voimavarat muuhun kuin kodin pyörittämiseen. Enemmistö vanhemmista sijoittuu tähän välille. (Koivula 2004, 81-83.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005, 31) määrittelevät kasvatuskumppanuuden vanhempien ja henkilökunnan tietoisiksi sitoutumiseksi toimimaan yhdessä lasten kasvuun, kehitykseen ja oppimisen prosessien tukemisessa, mikä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatustalouksien ja -vastuu sekä he myös tuntevat oman lapsensa parhaiten. Henkilökunnalla taas on koulutuksen myötä hankittu ammatillinen tieto ja osaa-

minen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. Kasvatuskumppanuudessa lähtökohtana ovat lapsen tarpeet, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeimmän tahon, vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan tiedot ja kokemukset. Nämä tiedot yhdessä luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Kasvatuskumppanuuteen liittyvistä arvoista, näkemyksistä ja vastuista tulee keskustella sekä kasvattajayhteisön keskuudessa että myös vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuudessa kun on kuitenkin kysymys paitsi vanhempien ja henkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään, niin myös sen konkreettisesta organisoinnista ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Henkilökunnalla on ensisijainen vastuu jokaisen perheen kohdalla sisällyttää kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta alusta alkaen. Vanhemmille järjestetään myös mahdollisuuksia kasvatuskeskusteluihin paitsi oman lapsen osalta niin myös yhdessä muiden vanhempien ja koko henkilöstön kanssa. Vanhempien keskinäisen yhteistyön muotojen ja tapojen edistäminen onkin yksi kasvatuskumppanuuden tavoite. Toinen tavoite on tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain lapsen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella mahdollinen tuen tarve ja luoda yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. Ongelmatilanteissakin lapsen vanhempien ja henkilöstön väliselle yhteistyösuhteelle tulee luoda kasvatuskumppanuuden ilmapiiri. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31-32.) Kolmantena tavoitteena on luoda jo päivähoitosuhteen alussa riittävä luottamus, jotta hankalistakin asioista pystytään puhumaan. Luottamus on pohjana tavanomaisille kasvatuskeskusteluille, mutta erityisesti ristiriitatilanteissa sitä koetellaan, sillä joskus työntekijän havainnot ja käsitykset lapsen tarpeista ja tilanteesta saattavat mennä ristiin vanhempien käsitysten kanssa. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa päivähoito ja koti etsivät yhteistä ymmärrystä siitä, miten erilaisissa varhaislapsuuden verkostoissa ja kehitysympäristöissä elävälle lapselle pystytään turvaamaan ehjän kasvun, kehityksen ja oppimisen perusta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 21.)

Kasvatuskumppanuudessa vanhemman oman lapsensa tuntemukselle annetaan aiempaa suurempi painoarvo (Kaskela & Kekkonen 2006, 16). Tätä kautta yritetään löytää se kultainen keskitie lapsen päivän kulussa, minkä mukaan päivähoitossa edetään,

koska jokainen lapsi on kuitenkin yksilö ja heillä on erilaiset tarpeet. Toimiessaan vanhemman kasvatuskumppanina varhaiskasvattaja on aidosti luomassa perustaa päivähoiton ja kodin välisen sillan rakentamiselle, jonka valmistumisessa tärkeässä roolissa ovat myös vanhempien kertomat näkemykset, odotukset ja toiveet juuri heidän lapseensa liittyen (Kaskela & Kekkonen 2006, 16). Kasvatuskumppanuus onkin aitoa ja empaattista vuorovaikutusta, jossa tunteilla on keskeinen sija (Kaskela & Kekkonen 2006, 31).

Heiliö ja Heinonen (2006) ovat tutkineet opinnäytetyössään työntekijöiden ja vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta eräässä jyvaskyläläisessä päiväkodissa. Tutkimuksessa tulee esille, että työntekijöiden on hyvä tietää niistä asioista, mitkä vaikuttavat lapsen arkeen päivähoitossa. Muut asiat perhe voi pitää omana tietonaan ja ne ovat heidän yksityisyyttään. Työntekijät korostavat myös perheiden yksilöllistä huomioimista ja tukemista perheen omista tarpeista lähtien. Työntekijöiden mielestä vanhemmat ottavat nykyisin helpommin kontaktia työntekijöihin ja vanhempien kiinnostus päivähoitoa kohtaa on lisääntynyt luoden samalla uusia yhteistyömenetelmiä. Tärkeimpänä työntekijät kuitenkin kokevat perheiden kanssa käytävät keskustelut sekä päivittäiset tapaamiset haku- ja tuontitilanteissa. (Heiliö & Heinonen 2006, 82-84.)

2.4 Tietoyhteiskunta ja sen tuomat vaatimukset

Tänä päivänä lasten kasvuympäristöissä tietotekniikka ja sen tarjoamat mahdollisuudet ovat oleellinen ja luonnollinen osa arkipäivää. Heistä oletetaan kasvavan niin innokkaita tiedon etsijöitä ja uuden tiedon rakentajia kuin myös aktiivisia kansalaisia tietoyhteiskuntaan. Tieto- ja viestintäteknikan luomien monipuolisten mahdollisuuksien hyödyntäminen edellyttää kuitenkin uudenlaisia tietoja ja taitoja sekä työtapoja niin lapsilta kuin aikuisiltakin. (Kankaanranta 2001, 93.)

Lasten elämässä sähköiset viestimet ja niiden mahdollistama toiminta ovat nousseet yhä tärkeämmälle sijalle. Sosiaalinen ja tekninen todellisuus limittyvät yhdeksi kokonaisuudeksi. Televisio, videot, kännykät, tietokoneet peleineen, nettisurffailu ja langaton viestintä ovat merkittävä osa niin lasten kuin myös heidän lähipiirinsä (vanhemmat, sisarukset, päiväkodit, koulut) arkipäivää. (Kivimäki 2001, 183.)

Vanhempien elämässä tekniikka on yhä voimakkaammin läsnä eri muodoissaan niin työelämässä kuin vapaa-ajallakin. Teknologinen kehitys ja viestintätavat ovat muuttaneet internetin ja matkapuhelinten yleistymisen myötä. Tietoteknisten laitteiden käyttö helpottaa tavoitettavuutta ja työelämän tehokkuutta, mutta kääntöpuolena laitteiden käyttö luo uusia syrjäytymisen muotoja ja riippuvuusilmiöitä. (Inkinen 2005, 10.)

Nykyisessä mediamaailmassa lapset ovat lähes jatkuvassa vuorovaikutussuhteessa erilaisten medioiden kanssa. Toisaalta useiden eri tietolähteiden olemassaolo vahvistaa lapsen oppimista, vuorovaikutusta ja sosialisatiota, mutta toisaalta erityisesti internetiin tietolähteenä liittyy suuria huolia ja uhkakuvia. Suurimmalla osalla perheistä on käytössään kotitietokone ja lasten liiallinen tietokoneiden käyttö on noussut pohdinnan alle. Tietokoneiden käyttö ei ole kuitenkaan aina negatiivinen ja lasta passivoiva asia, sillä laitteiden käytön oppiminen on usein sosiaalista toimintaa, koska lapsi oppii käytön kavereiden tai perheen kanssa vuorovaikutuksessa. Yhdessä oppiminen luo sosiaalisia vuorovaikutustilanteita lasten kesken, jolloin laitteet ovat parhaimmillaan hyvänä tukena oppimisessa ja vuorovaikutustaitojen kartuttamisessa. (Inkinen 2005, 9-10.) Tämän päivän tietoyhteiskunnassa on myös tärkeää, että lapset saavat hyvälaatuisia tietotekniikan käyttömahdollisuuksia ja kokemuksia jo päiväkotiaikana. (Späre 2006, 17).

Vuorovaikutus lapsen ja tietoyhteiskunnassa elävän vanhemman välillä on erilaista kuin ennen tietoyhteiskuntaa, koska tietoyhteiskunnassa vanhempien työ, yksityisyys ja vapaa-aika limittyvät. Tämä on osittain tietotekniikan suoma mahdollisuus, mutta toisaalta myös työn luonne on muuttumassa yhä useammassa ammatissa tietotyöksi, joka ei ole ajan ja paikan suhteen niin rajattua. Tietokoneet ja –verkot mahdollistavat vanhempien tekemän työn perinteisen työpaikan ulkopuolella. Toisaalta tämä muuttaa myös vanhempien päivärytmiä, koska työpäivä ei enää välttämättä olekaan aamukahdeksasta iltaneljään. Viekö työ siis osan siitä ajasta, joka aiemmin oli omistettu perheelle ja vanhemmuudelle? Tekniset välineet voivat luoda turvallisuutta lapsen elämään, kun esim. kännykällä saa yhteyden vanhempiinsa lähes aina, ja samoin vanhemmat tavoittavat lapsensa. Toisaalta kuitenkin kotona työskentelevä vanhempi on lähempänä lastaan kuin ollessaan työpaikalla. (Kivimäki 2001, 189-190.)

Sähköisen viestinnän tietosuojalaki (L 16.6.2004/516) määrittelee 19§:ssä pykälässään tietoturvasta huolehtimisen teleyrityksen eli palvelun tarjoajan tehtäväksi. Heillä on

myös velvollisuus ilmoittaa mahdollisesta uhkasta välittömästi palvelun käyttäjälle, mikäli heidän suojausjärjestelmänsä ovat pettäneet syystä tai toisesta. Käytännössä tämä siis merkitsee sitä, että asiakkaan tulisi voida luottaa siihen, että sähköisen reisivihkon kautta ei pääse koneelle mitään viruksia tai muita haittaohjelmia, koska ne pyritään eliminoimaan palvelun ylläpitäjän toimesta.

2.5 Tietotekniikan käyttö varhaiskasvatuksessa

Julkisuudessa on puhuttu lasten tietokoneen ja internetin käytön mahdollisesta valvonnasta ja onko tietokoneen käyttö ylipäänsä ongelma. Kotikasvatuksella on tässä suuri merkitys. Lapsikeskeisessä kasvatusilmapiirissä painottuvat lapsen itseohjautuvuus ja omat valinnat, kun taas aikuiskeskeisyys korostaa enemmän lasten toiminnan valvontaa. Vanhempien läsnäololla tai poissaololla on suuri vaikutus siihen, millaiseksi lapsen kokemukset muodostuvat esim. televisiota katsellessa. Lasten on helpompi käsitellä pelottavia asioita yhdessä vanhemman kanssa, jolloin he kokevat olonsa turvallisemmaksi. Kasvatusympäristöt siis muokkaavat lapsen mediakäytäntöjä, ja vanhempien keskinäiset suhteet sekä kasvatuksellinen suhde lapseen ovat tärkeitä tekijöitä, kun lapsi itse mieltää kokemisympäristöään. (Inkinen 2005, 11.)

Lapset ovat innokkaita tutkimaan ympäristöään, ja tieto- ja viestintätekniiikan käyttö on yksi kiinnostava ja toimiva mahdollisuus sekä esi- että alkuopetuksessa. Lapsilla on hyvät edellytykset oppia erilaisia teknisiä taitoja helposti. Myös esi- ja alkuopetuksen opetussuunnitelmiin onkin kirjattu, että lasten kysymyksiä ja kiinnostusta sekä spontaania uteliaisuutta ja aktiivisuutta tuetaan eri tavoin. Tämä otetaan huomioon myös oppimisympäristön rakentamisessa järjestämällä lapsille mahdollisuuksia tutkia eri asioita ja ilmiöitä lasten omien kokemusten ja mielenkiinnon pohjalta. Tällöin tavoitteena on oppiminen, joka perustuu lasten asioita ja ilmiöitä koskevaan aiempaan tietämykseen ja kokemukseen, jonka varaan uusi tietämys rakentuu. Tietotekniikkaa voidaan käyttää tukena tutkivan oppimisen eri vaiheissa. Eri muodoissa oleva informaatio (kuvat, teksti, ääni, videokuva) mahdollistaa monipuolisemman havainnoinnin ja dokumentoinnin sekä auttaa lasta hahmottamaan paremmin asioita. Asiat myös konkretisoituvat lapselle paremmin omien tuotosten ja niistä keskustelemisen kautta sekä he pystyvät jäsentämään ajatteluaan paremmin. Pienryhmissä työskennellessä tietotekniikan hyödyntäminen voi saada muuten pienempään rooliin jäävät innostumaan

tutkimisesta eri tavalla. Kyseessä voi olla vaikka erilaisten apulaitteiden kytkeminen tietokoneeseen, jotka herättävät lapsen kiinnostuksen eri tavalla. Edellytyksenä kuitenkin tietotekniikan käytölle esiopetuksessa on, että opettajat itse hallitsevat asiat, jotta osaavat ohjata lapsia tarkoituksenmukaisella tavalla. Opettajille suunnattua koulutusta tulisi siis lisätä sekä järjestää erilaisia kokeiluja, kuinka eri tavoin tietotekniikkaa voisi hyödyntää jatkossa. (Kangassalo, Sommers-Piironen & Tanhua-Piironen 2005, 145-163.)

Kotona lapsi usein käyttää tietokonetta vain pelaamiseen, ja pelin sisältö jo rajaa mielikuvitusta omalla tavallaan. Päiväkodissa tietokone voi olla esitys-, arkistointi- tai tutkimusväline, jolloin lapsi saa käyttää enemmän omaa mielikuvitustaan työstämällä hänelle itselleen mielenkiintoista aihetta. Tietokoneohjelmia voidaan käyttää myös oppimisen tukemiseen. Opettajan tulee kuitenkin pohtia ennen tietotekniikan käyttöön ottoa, mikä on se hyöty tai näkökulma, jota ei voida perinteisemmällä menetelmällä saavuttaa tai vahvistaako uusien välineiden käyttö asian sisäistämistä joidenkin oppilaiden kohdalla. Teknologiaa ei myöskään ole järkevää yhdistää mihin tahansa opittavaan asiaan. Lisäksi tulee pohtia, miten uusien välineiden käyttö vaikuttaa lasten sosiaaliseen vuorovaikutukseen sekä millaisia sovelluksia tulisi valita lasten käyttöön. Multimedian (videokuva, ääni) avulla voidaan havainnollistaa monia ilmiöitä ja käsitteitä, joiden ymmärtäminen pelkästään sanallisen informaation kautta voisi tuottaa hankaluuksia. Tutkivan oppimisen tukena voivat olla tietokoneeseen liitettävät lisälaitteet kuten mikroskooppi. Opetuksen eriyttäminen onnistuu myös tietokoneiden avulla, koska esim. opetusohjelmissa on useita eri vaikeusasteita eritasoisille oppijoille. (Hietala, Ovaska, Sommers-Piironen, Tanhua-Piironen & Birkstedt 2005, 164-167.)

Tieto- ja viestintätieteiden tarkoituksena päiväkodissa on toimia oppimisen tukena ja yhtenä opetusvälineenä muiden joukossa. Tekniikan käytön tulee myös palvella opetus suunnitelman sisältöjä ja tavoitteita. Vaikka tietotekniikan ja lasten kognitiivisten toimintojen suhdetta on vielä tutkittu aika vähän, on voitu jo todeta, että erilaiset tavat käyttää ohjelmia muovaavat lasten oppimis- ja tutkimusstrategioita sekä tiedonhankintaa. (Hietala ym. 2005, 167.) Tietoteknisen osaamisen lisäämistä ei tule kuitenkaan nähdä itsetarkoituksena, vaan tärkeänä osana työn kehittämistä, koska varhaiskasvatuksessa tietoteknologia tulee ymmärtää apuvälineenä, jolla voidaan parantaa ja tehostaa asiakaspalveluprosesseja (Kallio & Kontio 2006, 51).

Kankaanrannan (2001, 94) mukaan kokonaiskuva tietotekniikan ja erityisesti tietoverkkojen käytöstä suomalaisissa päiväkodeissa on erittäin hajanainen: Osassa päiväkodeista vasta suunnitellaan tietoteknistä verkottumista, kun taas toisissa päiväkodeissa tietoverkot ovat hyvinkin aktiivisessa käytössä. Tämä näkyi hyvin myös opinnäytetyössäni mukana olleiden päiväkotien kohdalla siltä osin, että toisen päiväkodin nettisivuilta löytyi vain yleistä faktatietoa päiväkodin henkilöstörakenteesta ja lapsiryhmistä, jotka nekin olivat osittain vanhentuneet. Toisen päiväkodin sivuilta löytyy viikoittain tuore viikko-ohjelma perheiden luettavaksi. Tosin niitäkään sivuja ei muilta osin ole päivitetty lähiaikoina. Erityisten tietoteknisten kehittämishankkeiden myötä on saatu päiväkodeja enemmän mukaan tietoteknologian tukemiin verkostoihin, kuten päiväkotien keskinäiseen kanssakäymiseen, yritysmaailmaan suuntautuviin yhteyksiin tai päiväkodin ja yliopiston yhteistyöhön (Kankaanranta 2001, 94).

Spären (2006, 16) artikkelissa Joensuun yliopiston lehtori Martti Siekkinen esittää olettamuksensa, että päivähoiton henkilöstöllä tietotekniset taidot eivät olisi ajan tasalla suhteessa tietoyhteiskuntaan, koska monen kasvattajan tietokoneen peruskäyttötaidotkin ovat jo puutteellisia. Asenne on kuitenkin muuttunut vuosien saatossa ja tietotekniikan tarpeellisuus ymmärretään, mutta resurssit eivät ole kunnossa. Siekkinen myös jatkaa, ettei tietokone ole pelkkä leikkimisen kohde, vaan apuväline siinä missä kynäkin. Opettajien tulee olla tietoisia ohjelmien laadusta, sillä ohjelmiston riittävä tuntemus antaa opettajalle aikaa keskittyä olennaiseen eli seuraamaan lasten toimintaa ja ajattelua ohjelmien käytön aikana, jotta he voivat ohjata oppimista yksilöllisesti. Hyvä ohjelma on luonteeltaan avoin ja keksimiseen kannustava, jotta lapsi voi sen avulla sitten peilata opittua ja rakentaa oppimistaan. (Späre 2006, 16-17.)

Laitteet olisi hyvä sijoittaa päiväkodissa lapsiryhmän varsinaiseen toimintatilaan, jolloin tietokone on saatavilla silloin, kun lapset sitä tarvitsevat. Tällöin tietokoneen käyttö houkuttelee myös muita lapsia ympärille seuraamaan, mitä siinä tapahtuu, mikä taas luo uutta vuorovaikutusta. Toisaalta tällaisessa tilassa yksilöllinen, rauhallinen työskentely on kuitenkin vaikeaa. (Hietala ym. 2005, 168.) Aikuisen on kuitenkin helppo tällöin kontrolloida, mitä tietokoneella tehdään ja kuinka lapset tietokonetta käyttävät. Aikuinen on myös helposti saatavilla, jos lapsille tulee ongelmia joko tietokoneen käyttöön liittyen tai sitten yhteistyö kavereiden kanssa koneen ääressä ei suju.

Kallion ja Kontion (2006) tekemän selvityksen mukaan enemmistö sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöstä Kaakkois-Suomessa on saanut jonkinlaista atk-koulutusta aiemmin, mutta kuitenkin työntekijät arvioivat atk-taitonsa puutteellisiksi. He ovat myös halukkaita osallistumaan koulutukseen, sillä heidän mielestään parempi atk-osaaminen helpottaisi työtehtävistä selviytymistä. (Kallio & Kontio 2006, 2.) Varhaiskasvatuksen puolella jo erilaisten ohjelmien avaaminen ja sulkeminen tai tiedostojen tallentaminen tuottaa vaikeuksia osalle työntekijöistä (Kallio & Kontio 2006, 16), minkä perusteella voidaankin päätellä, että tietotekniikan käyttö kasvatusstyössä ei varmastikaan ole heillä etusijalla, koska työntekijöiden omat valmiudet käyttää konetta eivät ole ajan tasalla. Tällöin on hankalaa ohjata lasta käyttämään tietokonetta. Myös tekstinkäsittelyohjelmien käytön suhteen on vaikeuksia osalla varhaiskasvatuksen työntekijöistä (Kallio & Kontio 2006, 26), jolloin esim. tiedotteiden laatiminen kotiin on hankalaa. Tämä tiedotusvastuu tosin onkin voinut olla ryhmässä jonkin toisen henkilön vastuulla, jolloin muiden ryhmän työntekijöiden ei ole tarvinnut kyseistä taitoa opetellakaan. Tällöin on kuitenkin vaarana, että kaikki tietotekniset tehtävät kasaantuvat tämän yhden henkilön vastuulle, mikäli muut eivät niitä opettele koskaan, ja niistä muodostuu rasite tämän yhden henkilön työlle. Tai vaihtoehtoisesti mikäli tämä henkilö on poissa töistä pidempiaikaisesti, niin kuinka muut selviävät asioista sillä aikaa? Toisaalta selvä enemmistö on kuitenkin sitä mieltä, että saadessaan koulutusta he käyttäisivät tietokonetta tehokkaammin työssään (Kallio & Kontio 2006, 44). Yhteenvetona Kallio ja Kontio (2006) kuitenkin toteavat, että internetin ja sähköpostin peruskäyttö (viestin lukeminen ja lähettäminen) sujuvat työntekijöiltä paremmin kuin työkaluohjelmien käyttö, vaikkakin näiden suhteen esim. ajankohtaiset tietoturvaan liittyvät asiat ovat vielä monille epäselviä (Kallio & Kontio 2006, 40).

Vantaalaisessa Pähkinärinteen päiväkodissa tietotekniikan tukema dokumentointi sisältää mm. pyrkimyksiä materiaalin tuottamisesta lapsen kehittymisestä (kansiot, työt, valokuvat, haastattelut, lasten kysymykset), aktiivista tiedottamista toiminnasta vanhemmille ja ympäröivään yhteiskuntaan sekä oman työn pohtimista (Kankaanranta 2001, 100-101). Jos tietokone on tuttu työväline, niin varmasti näiden asioiden hoitaminen tietotekniikan avulla käy sujuvasti ja helpottaa pitemmän päälle henkilökunnan työtä. Välttämättä se ei kuitenkaan ole kaikille se soveltuvin työmuoto. Jokaisessa päivähoitoyksikössä toimitaan omalla, tarkoituksenmukaisella ja parhaiten toimivalla tavallaan. Teknologia on vain mahdollisuus, mikäli koulu tai päiväkotiki haluaa uudis-

tua, mutta mikäli muutokseen suhtaudutaan vastahakoisesti, silloin se myös koetaan rasitteeksi (Kankaanranta 2001, 103).

3. KASVUN KANSIO –TYÖSKENTELY

Kasvun kansio on yhteinen konkreettinen työväline päivähoidon ja vanhempien kesken, ja sen avulla voidaan seurata ja suunnitella lapsen kehitystä ja toimintaa päivähoitossa vietettyjen vuosien aikana. Pääosin kasvun kansio on dokumentointiväline tapahtuneista edistysaskeleista ja takapakeista sekä kaikesta muusta toiminnasta päivähoitossa, mutta se voi sisältää myös lapsen omia töitä portfolion tapaisesti. Mitä isompi lapsi on kyseessä, sitä enemmän lapsi on itse aktiivisena toimijana kasvun kansiota kasatessa. Hän voi valita sinne haluamiaan tuotoksiaan. Pienemmät lapsetkin voivat osallistua kuitenkin esim. kertomalla tarinoita oman kasvun kansionsa muodostamiseen. Jokaisen lapsen kansioista muodostuu yksilöllinen, tekijänsä näköinen kokonaisuus. Kansion tulisi myös olla vanhempien tutkittavissa aina heidän halutessaan. Kasvun kansio on parhaimmillaan hyvä väline arvioitaessa lapsen kehitystä ja oppimista. Se voi olla apu myös siirryttäessä kouluun tai esiopetukseen, jolloin tärkein tieto lapsesta löytyy samojen kansien välistä. (Uusitalo 2002, 103-115.)

Kasvun kansion kaltainen portfoliotoiminta on lapsilähtöinen tapa tehdä näkyväksi lasten kehitystä ja oppimista päivähoitossa. Näiden kasvun kansioden kautta lapset voivat arvioida sekä päiväkodin toimintaa että myös omaa kehitystään ja oppimistaan. He saavat tehdä omia valintoja, mitä töitä haluavat kansioon liittää, ja samalla voivat asettaa oppimiselleen uusia tavoitteita. Lisäksi lasten ajatusten ja näkemysten esille tuominen ja kunnioittaminen auttavat vahvistamaan heidän itsetuntoaan. Olennainen osa portfoliotyöskentelyä on itsestä kertominen kansion avulla kavereille, vanhemmille ja opettajalle. Portfolio antaa myös opettajalle monipuolisemman kuvan ryhmänsä lapsista sekä tuovat näkökulmia toiminnan suunnitteluun sekä oman työn ja ammatillisen kehittymisen arviointiin. (Kankaanranta 1996, 27.)

Portfolioiden tekeminen on jatkuvaa uudistumista ja eteenpäin menemistä siinä missä yksilön kasvaminenkin. Kasvun kansiota pidetäänkin hyvänä välineenä tehdä näkyväksi niin opettajan työtä kuin myös lapsen kasvua ja kehitystä. Portfolion teko on pitkäjänteistä eikä valmista tule vuodessa tai kahdessa. Jokaisen portfolio on myös hyvin yksilöllisesti rakennettu ja tällöin arviointikin tapahtuu persoonallisemmalla tavalla. (Kankaanranta 1996, 7-8.) Arvioinnin ei kuitenkaan tarvitse olla perinteistä kou-

lumaista arviointia, vaan voidaan pohtia, missä lapsi on hyvä tai mitä lapsi ehkä vielä haluaisi oppia. (Kankaanranta 1996, 20.)

Yleisesti ottaen portfolioilla tarkoitetaan lapsen kokoelmaa tehtävistä ja saavutuksista, jotka hän on koonnut tavoitteenaan esitellä ja arvioida tietojansa, osaamistaan ja kokemuksiaan merkityksellä ja edustavalla tavalla. Portfoliot sisältävät usein kuvauksia ympäristöstä ja oppimiseen liittyvistä prosesseista sekä oppijan ajatuksia oppimisesta, opetuksesta tai työskentelystä. Portfolio voi olla myös esim. tietyn lapsiryhmän yhdessä tekemä näytekokoelma. Hyvä portfolio on valikoima opiskelutehtäviä sekä niiden tuloksia, jotka osoittavat oppimisen laajuutta, laatua ja syvyyttä. Lisäksi ne heijastavat henkilön todellista suoritusta saavutusten ja osaamisen kautta visuaalisessa muodossa. (Kankaanranta 2001, 94.)

”Keskeisintä portfolion kokoamisessa on tehtävien, kokemusten ja saavutusten dokumentointi ja kerääminen, olennaisimpien tulosten valikointi ja arviointi sekä näiden merkityksen pohdinta valikoiman perusteella.” (Kankaanranta 2001, 98.)

Toiminnan, oppimisen ja työskentelyn dokumentointi auttaa havainnollistamaan yksilön kehittymisen lisäksi oppimista ja työskentelyä sekä niiden monipuolisuutta. Näytteet osoittavat jokapäiväisen oppimisen onnistumista sekä kasvun paikkoja. Oppimiskokemukset tulevat helpommin arvioitaviksi ja pohdittavaksi myös tekijälle itselleen, kun ne tehdään näkyväksi portfolion kautta. Valintaprosessi on aina yhteydessä pohtivaan itsearviointiin, joka helpottaa oppimisprosessin arvon ja merkityksen määrittelyä. Sen myötä lapsista tulee reflektiivisiä toimijoita, jotka sekä arvioivat kasvuaan ja tavoitteidensa saavuttamista että asettavat myös tulevaisuuden tavoitteita itselleen. (Kankaanranta 2001, 94.)

Kankaanranta (1996, 8) kertoo esimerkin eräästä päiväkodista, jossa kasvun kansioiden tekeminen käynnistyi ensin hyvin aikuisjohtoisesti, mutta myöhemmin alettiin miettiä, miten pienetkin lapset voisivat olla mukana dokumentoinnissa ja arvioinnissa. Portfoliotyöskentelyllä oli monipuolinen merkitys kaikkien osapuolien kannalta. Lapset saivat valita itse omat työnsä tai tapahtumansa portfolioon, valintaperusteet kirjattiin ja niistä myös keskusteltiin yhdessä. Vanhemmat olivat kiinnostuneita ja seurasiivat mielellään lastensa kansioita. Vanhempainillassa pohdittiin yhdessä aikuisten kes-

ken, mikä on tärkeää lasten elämässä ja tutkittiin kansioita yhdessä oman lapsen kanssa niistä keskustellen. (Kankaanranta 1996, 8-12.)

Kansiot siirtyivät lasten mukana koulun puolelle, jossa työskentelyä jatkettiin ja opettajat innostuivat aiheesta heti. Jo keväällä lapset kävivät koululla tutustumassa kansiot mukanaan. Syksyksi he saivat valita sovitun määrän töitä kansioon, jotka vievät syksyllä mukanaan ja joiden kautta he haluavat kertoa toisille itsestään sekä ”urastaan” päiväkodissa. (Kankaanranta 1996, 13-14.)

Digitaalisessa muodossa olevan portfolion etuna on materiaalin monimuotoisuus, jolloin on esimerkiksi mahdollisuus videodokumentointiin. Digitaalisen portfolion etuna on myös helppo ja nopea tiedonsiirto sekä tiedon muokkaaminen myös jälkikäteen. Tätä tarkoitusta varten on kehitelty erityisiä ohjelmia, joissa on olemassa valmiita pohjia, joihin portfolion kokoaja voi liittää omat työnsä ja perustelunsa. Ohjelmat on pyritty tekemään helppokäyttöisiksi, mutta samalla niissä on rajoittunut mahdollisuus muokata portfolion perusrakennetta. Erilaisia yleisiä multimediaohjelmia käyttämällä pystyy rakentamaan paremmin juuri omaan tarkoitukseensa sopivan sekä ulkoasultaan yksilöllisen ja luovan portfolion. Yhä yleisempää on kuitenkin digitaalisen portfolion julkaiseminen verkkoportfoliona internetissä, jolloin ne luodaan pääosin www-sivujenteko-ohjelmilla. Verkossa julkaistavan portfolion kohdalla tulee kuitenkin pohdita eettisiä ja moraalisia näkökulmia, kuten kuinka tekijänoikeudet huomioidaan, minäkalaisia ongelmia käyttäjä kohtaa tietoverkoissa, voiko lasten töitä tai valokuvia julkaista tai saako lasten suosikkilaulun nuotit sijoittaa verkkosivuille? (Kankaanranta 2001, 99-100). Kuten Kankaanrantakin (2001, 100) artikkelissaan toteaa, alle kouluikäisen lapsen portfolio tai kasvun kansio ei sovellu sellaisenaan julkaistavaksi tietoverkoissa julkisesti. Tietotekniikkaa voidaan kuitenkin hyödyntää dokumentoinnissa. Itse näkisin, että tällainen portfolio tai kasvun kansio voisi olla yhtenä osana reissuvihkoa, jolloin vain lapsen vanhemmat pääsisivät käyttäjätunnusten kautta näkemään lapsensa tuotoksia. Tietojen ollessa valmiiksi multimediamuodossa portfolion lopullinen ulkoasu voi hyvinkin olla vaikkapa cd-rom-levy, johon on koottu lapsen päivähoitohistoria (Kankaanranta 2001, 100).

4. KOKEMUKSIA SÄHKÖISEN REISSUVIHKON KÄY- TÖSTÄ

Sähköinen reissuvihko on tietoyhteiskunnan palvelu, joka tapahtuu sähköisesti etäpalveluna, ilman että molemmat osapuolet ovat yhtä aikaa läsnä, lähettämällä ja vastaanottamalla tietoja (L 5.6.2002/458). Tämä helpottaa vanhempien ja päivähoitohenkilöstön välistä viestintää, koska he voivat hoitaa sen silloin kuin heille itselleen parhaiten sopii. Viestintämarkkinalain (L 23.5.2003/393) 128§:n mukaan käyttäjien tai muiden henkilöiden tietosuoja, tietoturva tai muut oikeudet eivät saa vaarantua yleiseen viestintäverkkoon liitetyssä viestintäpalvelussa. Reissuvihkon käytössä tämä asia on hoidettu siten, että jokaisella käyttäjällä on omat henkilökohtaiset käyttäjätunnukset, jolloin kukaan muu ei pääse heidän tietojaan tutkimaan palvelusta.

Soneran sähköinen reissuvihko on internet-pohjainen sovellus, jota voidaan käyttää perheiden ja koulun yhteydenpitoon. Olemassa oleva versio on siis kehitetty kouluja varten, ja tämän tutkimuksen tarkoituksena olikin selvittää, kuinka vihkoa tulisi muokata, jotta se soveltuisi myös päiväkotien käyttötarpeisiin. Kouluversiossa vihkoon saa omat käyttäjätunnukset opettajan ja vanhempien lisäksi myös oppilas itse, mutta kaikki vihkon toiminnot eivät näy oppilaalle. Oppilas pystyy tarkistamaan vihkosta poissaolojaan, koearvosteluja tai lukujärjestyksen. Vanhemmat näkevät samat tiedot omasta lapsestaan omilla käyttäjätunnuksillaan. Lisäksi heillä on mahdollisuus viestiä opettajalle reissuvihkon välityksellä. Osa toiminnoista on lisäksi sallittu vain opettajan käytettäväksi, mutta vihkon ylläpitäjäkoulu voi esim. itse määritellä, kuka voi lähettää viestejä ja kenelle (opettajat, oppilaat, huoltajat).

Koulun versiossa näkyvissä on kaikilla käyttäjillä viestikansion lisäksi oppilaan lukujärjestys, kokeista saadut arvosanat, poissaolot ja niiden kuittaukset vanhemmilta, mahdolliset huomautukset sekä koulun henkilökunnan nimilista. Sivuilla näkyy myös annetut läksyt ja sinne on mahdollisuus tehdä oma linkkilista tärkeistä nettisivuista. Järjestelmässä on myös selkeät käyttöohjeet jokaiselle käyttäjäryhmälle erikseen, joiden myötä käyttö pitäisi olla melko yksinkertaista.

Sähköisestä reissuvihkosta on olemassa ympäri maata eri sovelluksia, jotka toimivat samalla peruseriaatteella Internet-selaimen kautta, mutta kuitenkin niissä kaikissa on

eri sisällöt. Tällaisia sovelluksia ovat tutkimani Soneran Sähköisen Reissuvihkon lisäksi ainakin HPO-yhtymän kehittämä Sähköinen reissuvihko Hämeenlinnan seudulla, jyvaskyläläinen Kivahko-viestintäsovellus, joka on luotu Mukava-hanketta varten, Nextime Solutionsin Helmi-reissuvihkosovellus ja Etelä-Karjalan kouluissa käytössä oleva Oiva.

4.1 Reissuvihko koulujen käytössä

Kauko ja Salkinoja (2006) ovat tutkineet yhden seitsemännen ja yhden kahdeksannen luokan opettajien ja vanhempien kokemuksia HPO:n Sähköisen reissuvihkon käytöstä. Opettajien ja vanhempien mielestä sovellus oli helppokäyttöinen eivätkä he tarvinnut sen käyttöön erillistä opastusta aiempien atk-kokemustensa vuoksi. Sähköinen reissuvihko myös helpotti kodin ja koulun välistä yhteydenpitoa, koska enää ei tarvinnut löytää yhteistä aikaa ja viestit kulkivat perille sekä nopeasti että varmasti. Myös tavoitettavuus lisääntyi. Opettajat pitivät hyvänä myös sitä, että he pystyivät tarkistamaan, onko viesti mennyt perille tai onko sitä luettu. Vanhemmatkin reagoivat vastausta vaativiin viesteihin nopeammin eikä opettajan tarvinnut kysellä allekirjoitusten perään. Sähköinen reissuvihko tavoittaa vastaanottajansa varmasti, eikä katoa matkalla tai unohdu reppuun, kuten perinteisen reissuvihkon kohdalla saattoi käydä. Viestien säilyvyyttä pidettiin myös positiivisena asiana, ja niihin saattoi palata tarvittaessa myöhemmin. (Kauko & Salkinoja 2006, 109-110).

Sähköinen reissuvihko huomioi myös erilaiset ihmiset ja tilanteet, sillä kirjallinen viestintä vaatii aikaa ja sanomisensa voi muotoilla rauhassa. Toisille kirjallinen viestintä sopii puheviestintää paremmin. Myös vaikeista asioista on joskus helpompi kertoa kirjoittamalla kuin puhumalla. Joillekin taas itsensä ilmaiseminen kirjallisesti on hyvin haasteellista ja viestin virhetulkintamahdollisuudet korostuvat tällöin. Kauko ja Salkinoja korostavatkin, että Sähköinen reissuvihko on hyvä viestintäväline, mutta se ei kykene korvaamaan perinteisiä viestintämuotoja, jotka tulee säilyttää Sähköisen reissuvihkon rinnalla. Esimerkiksi ongelmatilanteissa tai muissa nopeaa puuttumista vaativissa tilanteissa tärkeintä on nopea keskusteluyhteys puhelimitse tai kasvotusten. (Kauko & Salkinoja 2006, 110-111.)

Erityisesti yläkouluikäisten keskuudessa vihkolla on tärkeä merkitys viestivälineenä, kun opettajat vaihtuvat tunneittain eikä luokanvalvoja näe omaa luokkaansa usein. Sähköisen reissuvihkon kautta voidaan lähettää lyhyitä, asiapitoisia ja ilmoitusluontoisia viestejä. Myös poissaoloja selviteltäessä Sähköinen reissuvihko koettiin käteväksi, koska poissaolosta saatetaan ilmoittaa välittömästi samana päivänä, jolloin tieto kulkee myös opettajalle suoraan vanhemmalta eikä tarvitse kysellä perään. Vanhemmat pystyvät myös näkemään lapsensa poissaolot Sähköisen reissuvihkon kautta. (Kauko & Salkinoja 2006, 112-113.)

Vaikka Sähköinen reissuvihko koettiin hyväksi työvälineeksi, vanhempien mielestä yhteydenpito koulun ja kodin välillä oli silti liian vähäistä. Koululaiset eivät kerro koulupäivän kulusta kotona juurikaan, jolloin lapsen arki jää vanhemmille vieraaksi. Kotiin ollaan yhteyksissä koulun taholta lähinnä vain ongelmatilanteissa. Valtaosa vanhemmista oli kuitenkin selkeästi kiinnostuneita lapsensa arjesta, joten heille tulisi antaa mahdollisuus ottaa tehokkaammin osaa koulun toimintaan. Ala- ja yläkoulun välillä on selvä raja yhteydenpidon vähenemisessä, vaikka juuri tuossa tärkeässä taitekohdassa tarvittaisiin tehostettua yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä. (Kauko & Salkinoja 2006 113-116.)

Koskinen ja Mäkivirta (2006) tutkivat samaista HPO:n Sähköistä reissuvihkoa opettajan näkökulmasta, kuinka alaluokkien opettajat ovat kokeneet sen vaikuttavan heidän työhönsä. Opettajat ja vanhemmat ovat sitoutuneet käyttämään vihkoo päivittäin, ja se toimii pääasiassa tiedotusvälineenä. Tavallista reissuvihkoa ei kuitenkaan ole kokonaan unohdettu, vaan myös sitä käytetään kasvatukseen tarvittaessa, jolloin oppilaalla on edelleen vastuu vihkoon näyttämisestä vanhemmille, kun siellä on esim. oppilaan käytökseen liittyvää asiaa. (Koskinen & Mäkivirta 2006, 87, 100.) Opettajat kokevat kuitenkin sähköisen viestinnän ekologisena, nopeana, turvallisena ja luotettavana huolimatta tietoturvariskeistä, jotka on pyritty minimoimaan palvelun käytössä. Koulujen resurssit tietokoneiden ja Internet-yhteyksien suhteen ovat toinen ongelma, joka on mahdollisesti esteenä vihkoon Sähköisen reissuvihkon tehokkaalle käytölle. (Koskinen & Mäkivirta 2006, 100.)

Alaluokkien opettajat tuovan esiin saman asian kuin yläluokkien opettajatkin eli sähköiseen viestintään sisältyy aina myös virhetulkinnan mahdollisuus, jonka vuoksi kaikki asiat eivät sovellu käsiteltäväksi sähköisen viestinnän kautta. Reissuvihko voi

kuitenkin olla yhteydenpitoa helpottava tekijä ja madaltaa kynnystä yhteydenottoon. Tutkimukseen osallistuneet opettajat kokevat vihkoon helpottavan kodin ja koulun välistä viestintää eivätkä halua siitä luopua, koska he kokevat sen hyödylliseksi omassa työssään. (Koskinen & Mäkivirta 2006, 101.)

4.2 Kivahko-viestintäsovellus

Jyväskylässä vuosina 2002 toteutetun Mukava-projektin aikana luotiin käyttöön Kivahko-viestintäsovellus, joka oli yhdenlainen sähköinen reissuvihko. Sovelluksen kehitys sai alkunsa käytännön tarpeesta, kun kodin ja koulun välistä tiedottamista ja yhteydenpitoa haluttiin tehostaa. Kivahkossa oli mahdollista valita, haluaako viestinsä matkapuhelimeen, sähköpostiin vai perinteisenä paperitiedotteena. Viestinnän lisäksi Kivahkossa on ollut käytössä ilmoitustaulu, vanhempien keskinäinen viestintämahdollisuus, lukujärjestys ja keskustelukanava ajatusten vaihtoa varten. Vuonna 2004 sovelluksen käyttökokemuksista tehtyyn kyselyyn oli palautunut 319 vastausta, mikä oli 52% lähetetyistä kyselyistä. Kyselyt lähetettiin myös kyseisissä luokissa olleille perheille, jotka eivät olleet ottaneet sovellusta käyttöönsä. 73,1% vastanneista koki, että Kivahko tehosti kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja 73,4% pitivät Kivahkoa tarpeellisenä kodin ja koulun välisen yhteydenpidon kannalta. (Kivahko – sähköinen viestintäsovellus kodin ja koulun yhteistyöhön.)

Syksyllä 2006 julkaistiin väitöskirja Kivahkon jatkokokemuksista. Juha-Matti Latvalan tutkimustulokset olivat samansuuntaisia kuin aiemmatkin kokemukset, joiden mukaan joustava sähköinen viestintä toimii kodin ja koulun välisessä yhteistyössä perinteistä reissuvihkoa paremmin. Yhteydenpito tehostui ja tavoitettavuus lisääntyi, kun opettajat saattoivat hoitaa asioita työaikana ja vanhemmat iltaisin kotona. Opettajat myös kokivat, ettei sovelluksen käyttö työllistänyt heitä enempää kuin muutkaan yhteydenpitotavat. Sovelluksessa olleella keskustelupalstalla vanhemmat kävivät keskustelua muun muassa 8-luokkalaisten sopivista kotiintuloajoista. Sovelluksen yleistymisen kouluissa on kuitenkin kiinni rahoituksesta, vaikka aiemminkin yhteydenpito on hoidettu puhelimitse ja sovelluksen myötä siitä säästyisi rahaa. (Lehkonen 2006a ja 2006b.)

4.3 Käytännön kokemus Mobiilimuksu-sovelluksesta

Hollolassa on käytössä Mobiilimuksu –sovellus, joka toimii hyvin samantapaisesti kuin tutkimukseni kohteena ollut Soneran reissuvihko. Kyseessä on pilottiprojekti, joka on osa sisäasiainministeriön Julkiset palvelut –verkkoon hanketta. Hanke on Lahden seutuhallinnon koordinoima, ja sitä toteutetaan yhteistyössä Langaton Lahden alue –kehitysohjelman kanssa, jossa kehitetään kunnallisen palvelutuotannon mobiili-sovelluksia. (Ojala 2006, 8.)

”Hankkeen lähtökohtana on tuottaa palveluita päivähoidon asiakkaille eli lasten huoltajille, edesauttaa päiväkodin ja kodin välistä yhteistyötä sekä tehostaa päivähoiton mahdollisuuksia keskittyä varsinaiseen työhönsä.” (Ojala 2006, 8.)

Kyseisessä Hiekkalinnan vuoropäiväkodissä tavoitteita on toteutettu hyödyntämällä sähköpostia, tekstiviestejä ja sisäisiä mobiiliviestejä sekä selaimella käytettävää sähköistä kalenteria, joka toimii päiväkodin ajanhallintaa ja viestintää ohjaavana perusjärjestelmänä. Kalenteria luetaan ja täytetään internetin välityksellä, ja vanhemmat pääsevät lukemaan kalenteria selaimen välityksellä salasanojen suojassa. Päiväkodissa on nimetty vastuuhenkilöt, jotka huolehtivat tietojen päivytyksestä. Tietotekniikan välityksellä perheille pystytään lähettämään tiedotteita vaikka seuraavan päivän tapahtumista joko sähköpostilla tai ryhmätekstiviestillä vanhempien kännyköihin, jolloin viesti menee varmuudella perille. Käytössä on myös sähköinen ilmoitustaulu, jossa on vanhemmille tärkeitä tiedotteita. Myös vanhemmat voivat viestiä järjestelmän kautta päiväkotiin päin. (Ojala 2006, 8.)

Päiväkodin henkilökunnan mukaan tämä säästää aikaa, koska ei tarvitse jakaa paperilappuja lokeroihin ja muistutella vanhempia hakutilanteessa niistä, vaan voidaan sen sijaan keskustella päivän tapahtumista. Viestien kirjoittaminenkin on nopeampaa koneella verrattuna käsin kirjoittamiseen ja monistamiseen, ja lisäksi paperia säästyy. Vanhemmilta on tullut positiivista palautetta siitä, että voi tarkistaa asioita selaimen välityksellä tai sähköpostista mihin vuorokauden aikaan tahansa, mikä on erityisesti vuorotyöläiselle tärkeää. Sähköinen kalenteri on parantanut myös henkilökunnan keskinäistä tiedonkulkua, sillä ryhmät pystyvät seuraamaan kalenterista toistensa tekemisiä. Henkilökunnan mukaan sähköinen viestintä on lisännyt tiedonkulkua ja samalla

parantanut kasvatuskumppanuutta: Vanhemmillä on kaiken aikaa tieto siitä, mitä päiväkodissa tapahtuu. Tarkempi keskustelu toiminnan sisällöistä on kuitenkin käyty edelleen kasvokkain. Kalenteri antaa eväitä myös suunnitelmallisuuteen, koska asiat jäävät sinne muistiin, ja tehtyihin asioihin on helppo palata ja tarkistaa, mitä on milloinkin tehty. (Ojala 2006, 9.)

Palveluiden käyttöön on riittänyt perustietämys tietokoneen ja sähköpostin sekä kännykän käytöstä, ja kaikkien mielestä ne ovat olleet helposti käytettävissä. Mobiilimuk-
sun toimintaa esiteltiin vanhempainillassa, ja tarvittaessa myös henkilökohtaisesti. Halukkaat saivat rekisteröityä palvelun käyttäjiksi. Kaikille perheillä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta käyttää nettiyhteyttä, joten tasapuolisuuden nimissä kaikki tiedotteet löytyvät edelleen myös ilmoitustaululta. Palautetta järjestelmästä on annettu niin vanhempien kuin henkilökunnankin toimesta, ja sitä on kehitetty eteenpäin kaiken aikaa. (Ojala 2006, 9.)

Lisäehdotuksina palveluun on pohdittu osto- ja myynti-ilmoituspalsta sekä salasanan takana olevaa lapsen omaa kasvun kansiota, johon voisi liittää kuvia. Kuvat päiväkodin yhteisistä tapahtumista vaativat selvittelyä julkaisulupakysymysten suhteen, joten niitä palveluun ei ole luvassa. Samoin keskustelupalstan avaamista harkittiin, mutta se katsottiin liian riskialttiiksi niin henkilökunnan kuin vanhempienkin intymiteettisuo-
jan takia. Perheiden käyttöön tulevaa palautejärjestelmää on kuitenkin harkittu. (Ojala 2006, 9.)

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimustehtävä

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten päivähoiton henkilökunta ja lasten vanhemmat kokevat tai kokisivat sähköisen reissuvihkon yhtenä yhteistyön muotona nykyisten yhteydenpitomenetelmien ohella ja millaisia mahdollisuuksia tai rasitteita vihkoon käyttöön liittyy. Haluan myös selvittää, mitä he haluaisivat sähköisen reissuvihkon sisältävän, jotta se olisi päiväkotien käytössä tarkoituksenmukainen. Näitä tietoja tarvitaan myös Nextime Solutions Oy:lle, jotta he pystyvät kehittämään vihkoaan asiakkaiden haluaman kaltaiseksi. Olen myös kiinnostunut vanhempien ja henkilökunnan yleisistä ajatuksista sähköistä reissuvihkoa kohtaan.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus toteutettiin puolistrukturoiduilla kyselylomakkeilla, joissa oli sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Kyselylomakkeen käyttö tutkimusmenetelmänä on eräänlainen survey-tutkimus, jossa kohdehenkilöt otos tietyistä perusjoukosta (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 189). Tutkimuksessani kahden päiväkodin vanhemmat ja henkilökunta olivat otos jyvaskyläläisistä päiväkodeista.

Kyselylomake lähetettiin yhteisön, joka tässä tapauksessa oli päiväkoti, välityksellä vastaajille, minkä vuoksi menetelmä on rinnastettavissa postikyselyynä tapahtuvaan tutkimukseen. Vastausprosentti muodostuu yleensä tavanomaista korkeammaksi juuri yhteisöjen kautta lähetetyissä kyselyissä. (Hirsjärvi ym. 1997, 192.)

Tutkimuksessa oli avoimien ja monivalintakysymysten myötä sekä kvantitatiivisen sekä kvalitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Kvantitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan yleensä tutkimusta, jonka tulokset ovat määrällisiä, ja analysoitavissa tilastollisesti tai taulukoiden kautta (Hirsjärvi ym. 1997, 137). Suurin osa käyttämistäni kysymyksistä kuului tähän kategoriaan, koska vastaaja valitsi sopivan tarjolla olleista vaihtoehdoista.

Kvalitatiivinen menetelmä usein pohjautuu haastatteluihin ja kuvaa täten todellista elämää kokonaisvaltaisesti sekä löytää tosiasioita vastauksista (Hirsjärvi ym. 1997, 160-161). Tällöin myös aineiston tarkastelu on monitahoista ja yksityiskohtaisempaa sekä kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti (Hirsjärvi ym. 1997, 165). Omasa tutkimuksessa osa kysymyksistä oli avoimia, joihin vastaaja sai omin sanoin kertoa ajatuksia ja näkemyksiään asiasta. Näiden osalta analysointi on enemmänkin laadullista, ja näillä avoimilla vastauksilla on suuri merkitys myös vihkön kehitystyön kannalta, koska kyselylomakkeen käytössä on aina se ongelma, etteivät vastausvaihtoehdot välttämättä ole tarkoituksenmukaisia vastaajan kannalta, jolloin ei saada oikeaa tulosta. Avoimissa kysymyksissä vastaajan omat ajatukset pääsevät paremmin esille (Hirsjärvi ym. 1997, 197).

5.3 Kohderyhmä ja aineiston keruu

Tutkimus toteutettiin kahdessa jyvaskyläläisessä päiväkodissa, joista toinen oli yksityinen ja toinen kunnallinen. Kyselyyn vastasivat sekä työntekijät että vanhemmat, joille molemmille kyselyssä oli yhteisiä kysymyksiä sekä myös kohderyhmää varten erikseen muotoiltuja kysymyksiä. Työntekijöille jaoin 13 lomaketta ja sain myös kaikki takaisin, jolloin heidän kohdallaan vastausprosentiksi muodostui 100%. Vanhemmille lähti lomakkeita molemmat päiväkodit yhteenlaskettuna 69, joista palautui 37 vastausta. Vastausprosentti vanhempien kohdalla oli 53,6%. Palautusmäärissä ei ollut merkittävää eroa yksityisen ja kunnallisen päiväkodin välillä. Kummankin päiväkodin oma palautusprosentti oli 3 prosenttiyksikön sisällä keskiarvoon nähden.

Aineiston keruu tapahtui keväällä 2006 suorittaessani samalla hallinnon työharjoittelujaksoa, jonka suoritin kyseisessä kunnallisessa päiväkodissa. Kunnallista päiväkotia varten piti hakea tutkimuslupa Jyvaskylän kaupungilta. Samaan aikaan toimitin kyselyt myös yksityiseen päiväkotiin. Kyselylomake oli puolistrukturoitu, joten siinä oli sekä monivalintakysymyksiä että myös avoimia kohtia. Tästä syystä myös analysointi tapahtui sekä määrällisenä että laadullisena.

5.4 Aineiston analysointi

Keväällä 2006 tein yhteenvedon kyselyiden tuloksista, ja toimitin sen eteenpäin vihkoa kehittäväälle taholle Nextime Solutions Oy:lle. Tarkempi analyysi jäi syksylle 2006, koska keväällä ei ollut resursseja analysoida niitä tarkemmin. Tein kuitenkin jo silloin muistiinpanoja, mitä kyselyistä heräsi ajatuksia heti tuoreeltaan, jottei tarvitse ihan alusta lähteä jatkamaan. Työelämän mukanaolosta johtuen tein kyselyt jo keväällä, koska he halusivat saada tulokset ennen kesää ja päästä kehittämään vihkoa alkukesän aikana, jotta siitä olisi syksyllä käytössä kokeiluversio.

Kyselylomakkeessa olleita monivalintakysymyksiä analysoin määrällisesti muodostaen niistä prosentiosuuksia koko vastaajien joukkoon nähden. Avoimet kysymykset analysoin laadullisesti yhdistellen samanlaisia vastauksia. Niistäkin mainitsin joitakin määrällisessä muodossa, mutta olen myös käyttänyt lainauksia avoimista vastauksista elävöittämään työtäni.

5.5 Tutkimuseettiset kysymykset ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuslomakkeen yhteydessä vanhemmille lähti saatekirje, jossa kerroin tarkemmin tutkimuksesta ja mitä sillä haluan selvittää. Mukana oli myös omat yhteystietoni, mikäli joku haluaa kysyä asiasta tarkemmin. Saatekirjeessä kerrottiin myös, kenelle kaikille kysely toteutetaan. Työntekijöille kerroin tutkimuksesta henkilökohtaisesti, joten heille ei lähtenyt erityistä saatekirjettä.

Tutkimuslomakkeessa ei kysytty vastaajan henkilökohtaisia tietoja, joista hänet olisi mahdollista tunnistaa. Tutkimuslomakkeet myös tuhotaan opinnäytetyön valmistuttua ja niitä käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Lisäksi itse kyselylomake on haluttu asettaa salaiseksi Nextime Solutions Oy:n pyynnöstä. Työssä käytetyt lainaukset ovat koodattu vain vanhemman tai henkilökunnan edustajaksi, päiväkoteja ei ole eroteltu erikseen.

Tutkimuksen luotettavuutta ajatellen kyseessä oli vain kaksi päiväkotia koko Jyväskylän alueelta, joten kovin suuria yleistyksiä ei näiden tulosten pohjalta pysty tekemään. Huomasin myös kysymyslomakkeissa pieniä epätarkkuuksia analysointivaiheessa, jo-

ten myös siltä osin tulokset eivät ole aivan täysin paikkansapitäviä edes tämän otoksen osalta. Näitä havaintojani olen eritellyt tarkemmin pohdintaosuudessa. Tuloksista kuitenkin selkeästi erottui suuntaviivoja, mitä mieltä tähän tutkimukseen osallistuneet työntekijät ja vanhemmat sähköisestä reissuvihkosta olivat.

6. TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Vanhempien näkemykset sähköisen reissuvihkon käytöstä

Kyselyyn vastasi yhteensä 37 perhettä, joista 30 lomaketta oli perheen äidin täyttämiä, 6 perheen isän ja yhden lomakkeen perheen molemmat vanhemmat olivat täyttäneet yhdessä. Sen vuoksi suurimmassa osassa kysymyksistä prosenttiosuus on laskettu määräästä 37 vastaajaa ja muutamissa kokonaismäärä on ollut 38 vastaajaa. Niissä kohdissa on erillinen maininta, jolloin vastauksia on ollut 38.

Suoria lainauksia käyttäessäni olen koodannut ne V1 (=vanhempi), V2 ja niin edelleen välittämättä eri päiväkotien välisistä vastauksista. Tällöin vastauksia ei pysty yksilöimään, ovatko ne tulleet yksityisen vai kunnallisen päiväkodin puolelta.

6.1.1 Vastaajien taustatiedot ja aiempi kokemus tietokoneen käytöstä

Vastaajien ikäjakauma painottui 26-45 ikävuoden välille siten, että 14 vastaajaa olivat 26-35-vuotiaita, 21 vastaajaa 36-45-vuotiaita ja 2 vastaajaa 46-55-vuotiaita. Perhekohtainen lapsimäärä vaihteli yhdestä viiteen lasta, joista yhteensä 54 lasta oli päivähoiton piirissä vastausajankohdan aikana. Heistä 13 oli 1999 syntyneitä eli esiopetusikäisiä.

TAULUKKO 1. Perheiden päivähoitoikäisten lasten lukumäärä ja ikä

Syntymävuosi	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lasten lukumäärä	13	10	17	10	2	2

Vanhemmista suurin osa käyttää tietokonetta kotona ja/tai työpaikalla. 81,8% vastaajista kertoivat käyttävänsä tietokonetta työpaikallaan ja 97,3% vastaajista kotona. Kirjastossa tietokonetta käytti 13,5% vastaajista ja tuttavien luona 8,1% vastaajista. Li-

säksi 1 vastaaja käytti konetta koulussa. Kukaan vanhemmista ei vastannut, ettei käyttäisi tietokonetta ollenkaan.

81,8% vastaajista käytti tietokonetta työntekoon, 27,0% vastaajista opiskeluun, 94,6% vastaajista tiedonhakuun, 91,9% vastaajista yhteydenpitoon ja 94,6% vastaajista pankkiasioiden hoitoon. 8,1% vastaajista kertoi käyttävänsä tietokonetta harrastuksiin tai muihin huvi ja hyöty –tarkoituksiin kuten verkkokauppapalveluihin.

Tietokonetta käytettiin päivän aikana vaihtelevasti, sillä 10,5% vastaajista käyttivät tietokonetta alle puoli tuntia päivässä, 21,1% vastaajista puolesta tunnista tuntiin, 13,2% vastaajista tunnista kahteen tuntiin, 18,4% vastaajista kahdesta tunnista kolmeen tuntiin ja 36,9% vastaajista yli kolme tuntia päivässä. Tämän kysymyksen kohdalla vastauksien yhteislukumääräksi tuli 38, sillä vanhempien yhdessä täyttämässä vastauslomakkeessa oli kaksi eri arvoa määritelty tietokoneen käyttöajaksi.

6.1.2 Yhteistyömuodot päivähoidon kanssa tällä hetkellä

Merkittävimmät yhteydenpitomenetelmät tällä hetkellä olivat haku- ja tuontitilanteet, joiden osuus oli 89,2% vastaajista sekä paperitiedotteet, joiden osuus oli 94,6% vastaajista. Perinteinen reissuvihko oli käytössä vain 5,4% kohdalla vastaajista. Puhelinta tai tekstiviestejä käytti yhteydenpitoon vastaajista 29,8% ja sähköpostia 24,3%. 5,4% vastaajista kertoivat käyttävänsä lisäksi jotain muuta yhteydenpitomenetelmää, jonka he nimesivät päiväkodin nettisivuiksi.

Muista yhteistyömuodoista suosituimpia olivat keskustelut, joiden osuus oli 89,2% vastaajista, vanhempainiltojen osuus 51,4% vastaajista sekä toiminta-illat tai muut tapahtumat perheiden kanssa, joiden osuus oli 32,4% vastaajista. Lisäksi 2,7% kannatusosuuden saivat sekä vanhemman viettämä päivä päiväkodissa että myöskin muu toiminta, jollaiseksi vastaaja oli nimennyt päiväkodissa tapahtuvat perheiden yhteiset kahvihetket aamu- tai iltapäivällä.

Vanhemmista 71% kokivat nykyiset yhteistyömuodot ja yhteydenpidon päiväkodin kanssa riittäviksi. 26,3% vastaajista sen sijaan eivät olleet nykyiseen tyytyväisiä. 1 vastaaja oli sivuuttanut koko kysymyksen, mutta tässäkin kysymyksessä perheen mo-

lempien vanhempien täyttämässä lomakkeessa vanhemmilla olivat eriävät mielipiteet, jonka vuoksi vastausten kokonaismäärä on 38.

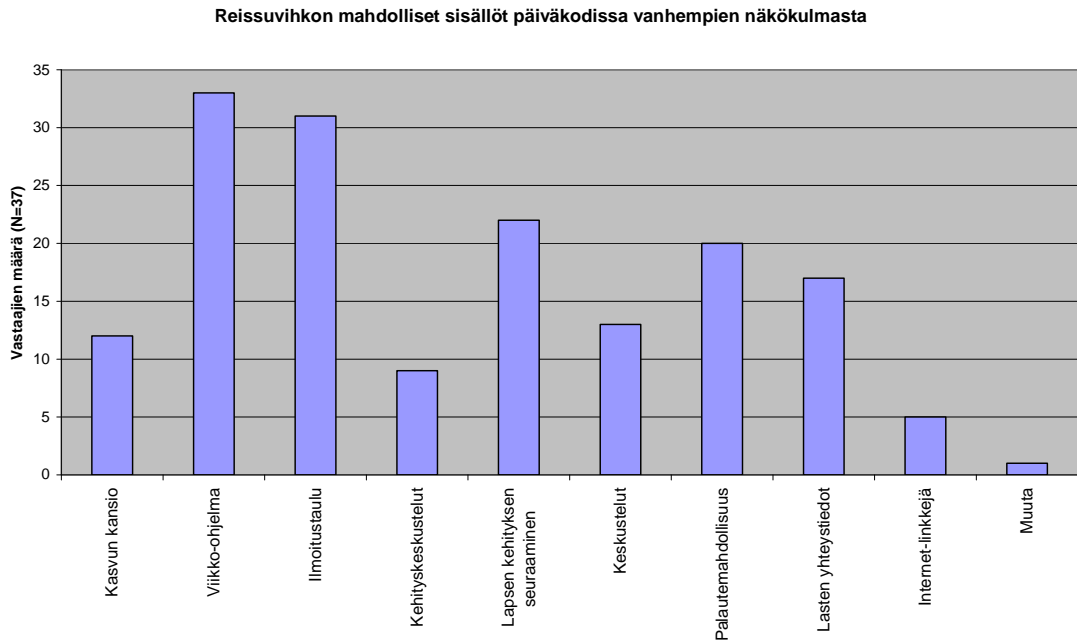
Kahdeksan vastaajaa esitti parannusehdotuksia, joista kahdessa kommentissa tuli esille kiire, joka tosin oli osittain myös vanhemmista johtuvaa. Eräs vastaaja korosti, että henkilökunnalta kyllä saa tietoa tuonti- ja hakutilanteissa, mutta hänellä itsellään on tiivis aikataulu silloin. Toisaalta kolme vastaajaa taas halusivat henkilökunnalta nimenomaan enemmän spontaania kuulumisten kerrontaa näissä tilanteissa. Asioista tiedottamista ajoissa ja tarkemmin, myös mahdollisten muutosten kohdalla, haluttiin kolmessa kommentissa. Yksi vastaaja oli reissuvihkon kannalla, jolloin tärkeitä asioita voisi pyöritellä edestakaisin. Vastaus ei kuitenkaan kertonut tarkemmin, tarkoittiko vastaaja perinteistä reissuvihkoa vai kyselyn kohteena ollutta sähköistä versiota.

6.1.3 Reissuvihko mahdollisuutena ja rasitteena

Vanhemmista 78,4% ei ollut aikaisemmin ollut missään tekemisissä sähköisen reissuvihkon kanssa, kun taas 21,6% vastaajista kertoi omista **aiemmista kokemuksistaan** vihkon käytön suhteen. Osa vastaajista kertoi kuitenkin muita sähköisen viestinnän menetelmiä, joita heillä on ollut käytössä, esim. lapsiryhmän viikko- tai kuukausisuunnitelma ja valokuvia retkiltä on tullut sähköpostitse. Eräässä koulussa myös tiedotus tapahtuu koulun nettisivujen kautta, mihin vastaaja oli tyytyväinen. Yksi vastaaja oli vanhan mallisen repussa kulkevan reissuvihkon kannalla. Kahdella vanhemmalla oli varsinaisia kokemuksia vihkon käytöstä koulun puolelta ja he olivat siihen tyytyväisiä. Kolme vanhempaa myös kertoivat vihkun olevan testikäytössä heidän päiväkodissaan, ja ainakin eräs heistä koki sen kiinnostavana ja hyvänä viestintävälineenä. Vastaajista kaksi olivat kohdanneet vihkun myös työelämän puolella tai oman tutkimustyönsä kautta.

Vihkon sisältöjen suhteen vanhemmat olivat melko yksimielisiä siitä, että viikko-ohjelma sekä ilmoitustaulu päiväkodin tapahtumista olisivat olennainen osa sähköisen reissuvihkon sisältöä päiväkotimaailmassa. Internet-linkkejä tai kehityskeskusteluja vastaajat sen sijaan eivät kaivanneet vihkun sisältöihin. Yksi vanhemmista oli erikseen kirjannut, että hän haluaisi vihkossa olevan päivän tapahtumia päiväkirjatyyppisesti varsinkin erityislasten kohdalla.

KUVIO 1.

Kun vanhemmilta kysyttiin, mitkä **sisällöistä** he kokevat **tärkeimpänä**, kolme vastaajaa ilmoitti, että kaikki heidän valitsemansa sisällöt ovat tärkeitä. Erityisen paljon kannatusta saivat kuitenkin jo edellä olevassa kaaviossa toivotuimmiksi nousseet viikko-ohjelma (51,4%) sekä ilmoitustaulu (40,5%). Niiden tärkeyttä perusteltiin sillä, että laput ovat aina hukassa, aina ei muista tai ehdi tarkistaa päiväkodin ilmoitustaululta asioita tai lapsi ei välttämättä ole edes päivittäin hoidossa, jolloin tieto ei muuten kulje kotiin. Keskustelupalsta sai kannatusta vain kahden vastaajan toimesta, joista toinen asiaa perustelikin hyvin:

” Jotta uudessa välineessä olisi perustetta, pitäisi sen kyetä tarjoamaan jotakin sellaista, mitä muut välineet eivät tee. Keskustelupalsta ja päivittyvät ilmoitustaulut ja viikko-ohjelmat voisivat olla tätä.” (V13)

Lasten yhteystietoja piti tärkeänä vain 13,5% vastaajista, joista eräs perusteli sitä sillä, että tällöin tiedot olisivat aina ajan tasalla, koska muutosten teko on helpompaa. Palautemahdollisuuden koki tärkeäksi vain yksi vastaaja. Lapsen kasvun ja kehityksen seuraaminen eri muodoissaan sai sekin muutamia ääniä, mutta suhteessa kuitenkin melko vähäistä kannatusta. Kehityskeskustelujen kannalla oli 5,4% vastaajista, lapsen kehityksen seuraamista piti tärkeänä 10,8% vastaajista ja kasvun kansio –tyyppistä kokoelmaa, jossa esim. valokuvia, kannatti 13,4% vastaajista. Näiden asioiden kohdalla eräs vastaaja korostaakin osuvasti juuri dokumentoinnin merkitystä:

” Kasvun kansio, kehityskeskustelut ja lapsen kehityksen seuraaminen, koska nykyisessä käytännössä nämä asiat jäävät suureksi osaksi ”muistin” varaan.” (V30)

Vihkoon oltiin valmiita käyttämään erimittaisia **aikoja**. 65,8% vastaajista oli valmis käyttämään vihkoon päivittäin alle 30min aikaa. Heistäkin yksi kuitenkin kommentoi, että mieluiten käyttäisi alle 5min eikä sitäkään joka päivä. 28,9% vastaajista sen sijaan voisi käyttää puolesta tunnista tuntiin aikaa päivittäin, mutta sielläkin oli yksi kommentti, että ei välttämättä joka päivä. 5,3%:lla vastaajista ei ollut aikaa lainkaan vihkon päivittäiseen käyttöön. Näissä vastauksissa kokonaismäärä oli 38.

Vihkon käyttöön liittyviä **mahdollisuuksia** ja hyviä puolia on tullut esille jo aikaisemmin tulosten yhteydessä vastaajien perustellessa vastauksiaan. Kysyin niitä myös erikseen lomakkeessani samoin kuin vihkon käyttöön liittyviä rasitteita, ja niihin tuli hyvin monipuolisia vastauksia. Vanhemmat pitivät vihkon käyttömahdollisuuksia hyvin monipuolisina, mutta se edellyttää ensisijaisesti aktiivista päivitystä henkilökunnan taholta. Yksi vastaaja tuokin esille, että kaikkien työntekijöiden olisi hallittava sähköisen reissuvihkon käyttö.

” Mielestäni yhteistyön kannalta hyvä juttu, kerrassaan LOISTAVA!” (V8)

Yhden vastaajan mielestä sähköinen reissuvihko on *”Mahdollisuus hukata runsaasti informaatiota ilman että kukaan huomaa” (V11)*. Vihko on kuitenkin siitä kätevä, että se ei pysty unohtumaan mihinkään, kun se on aina tietokoneella saatavilla. Kaikilla ei tosin ole välttämättä Internet-yhteyksiä, mistä on enemmän ajatuksia rasitteiden kohdalla. Sähköinen reissuvihko on kuitenkin nopea päivittää ja myös tieto kulkee nopeammin sähköisessä muodossa, mikä yhdessä nopeamman mielipiteiden vaihdon kanssa parantaisi yhteistyötä. Yhteistyön koettiin helpottuvan, koska yhteydenpito on ajasta ja paikasta riippumatonta. Vanhemmat halusivat erityisesti muistutuksia esim. retkipäivistä ja vihkosta voi käydä tarkistamassa viikko-ohjelman silloin kuin itselle parhaiten sopii ja on aikaa, joko kotona tai työpaikalla. Reissuvihko nähtiin *”keskitettyinä foorumina, josta löytyy tietoa” (V21)* ja *”vanhempien suorana vaikutuskanavana” (V20)*.

Yksi vastaaja toi esille jaetun huoltajuuden, jolloin toinen vanhempi ei välttämättä käy viikkoon päiväkodissa. Vihkon kautta hänkin kuitenkin pysyy perillä, mitä lapsi on tehnyt tai mitä on luvassa seuraavalla viikolla. Toisen vastaajan mielestä kehityskeskustelujen kirjaaminen tietokoneelle säästää toimistotilaa ja tietoja on helpompi muokata/lisätä sekä seurata niiden muutoksia.

Eräs vanhempi näki vihkon mahdollisuutena syventää yhteistyötä eskarin kanssa. Moni muu halusi vihkossa olevan lapsen kehityksestä tai hoitopäivän kulusta niin positiivista kuin negatiivistakin palautetta. Hakutilanteissa on usein monta vanhempaa läsnä eikä aroista asioista välttämättä tule puhuttua kaikkien kuullen. Vihkossa olevaa tietoa voisi myös hyödyntää esim. päivähoitopaikan vaihtuessa tai kouluun mentäessä.

Yksi vastaaja painotti dokumentoinnin tärkeyttä sellaisissa tapauksissa, että lapsella on jokin osa-alue, mikä tarvitsee seurantaa tai lisäopetusta. Tällöin vihkossa olisi muistissa jo valmiiksi asioita ja se helpottaisi yhteistyötä neuvolan kanssa. Kasvun kansio –tyyppinen dokumentointi olisi erään toisen vastaajan mielestä vihkon käyttöön liittyvä mahdollisuus kaikkien lasten kohdalla.

Rasitteiden osalta useammasta vastauksesta kävi ilmi, että töitä tehdään jo niin paljon tietokoneen äärellä, ettei jaksakaan enää iltaisin koneella aikaa viettää tai töiden lomassa ei kerkeä tehdä mitään ylimääräistä. Vihkon käyttö siis pitäisi olla mahdollisimman yksinkertaista ja helppoa, jotta sen käyttö onnistuu sujuvasti, eikä sen käyttö saa olla myöskään liian sitovaa, sillä kaikki ei välttämättä pääse koneelle päivittäin.

” Pitäis olla helppoa ja simppeleä, ettei mene aikaa ja hermot selaillessa ym. Jää helposti käyttämättä, jos kokee hankalaksi.” (V4)

Sähköisen vihkon toimivuus perustuu pitkälti molempien osapuolten aktiivisuuteen – vanhempien pitää käydä lukemassa viestit ja henkilökunnan pitää päivittää tiedot ajallaan. Useampi vastaaja epäilee, riittääkö tähän aikaa. Moni myös pohtii sitä, jääkö tieto saamatta, mikäli ei pääse tietokonetta käyttämään. Kaikilla ei myöskään ole kiinnostusta asiaa kohtaan. Se ei siis saisi olla ainoa yhteydenpitoväline, mutta hyvä lisä niille, jotka sitä käyttävät. Eräs vastaaja myös mainitsee tekstiviesteillä tiedottamisen sähköpostin ohella, koska tekstiviestin lukeminen päivittäin on varmempaa kuin sähköpostin.

” Jos tietoa ei saa muuten, niin homma ei toimi ollenkaan. Eli reissuvihko ei korvaa mitään nykyistä toimintamuotoa ” (V16)

Yksi vanhemmista oli perinteisen reissuvihkon kannalla sen vuoksi, että sen käyttö on ilmaista. Sähköinen versio on hänen mielestään vain keino laskuttaa palveluista. Myös toinen vastaaja on perinteisen reissuvihkon tai paperimonisteen kannalla, koska ne ovat ainoat varmat tavat saada viesti perille päiväkodista. Viestit halutaan myös löytävän edelleen perinteiseen tapaan ilmoitustaululta, koska aina ei ole aikaa tarkastaa netistä niitä. Eräs vastaaja myös arveli, että joka tapauksessa suullisesti joutuisi asioita varmistelemaan ja ilmoittelemaan, mikäli vihko olisi käytössä.

Yksi vastaaja piti edelleen tärkeänä, että lapsen liittyvät keskustelut käydään läpi kasvokkain, eikä kaikkea tarvitsisi kirjata ylös. Tosiasia tänä päivänä kuitenkin on, että kaikki kirjataan ylös jollain muotoa, esim. varhaiskasvatussuunnitelma tehdään jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle, joten miksei niitä voisi suoraan kirjata sähköiseen muotoon suoraan, vaikka itse keskustelu käydäänkin kasvotusten?

6.2 Henkilökunnan näkemykset sähköisen reissuvihkon käytöstä

Kyselyyn vastasi 13 työntekijää, joista 11 oli naisia ja 2 miehiä. Tuloksissa lasketut prosenttiluvut on siis laskettu vastausten kokonaismäärästä, joka oli 13. Suoria lainauksia käyttäessäni olen koodannut ne H1 (=henkilökunta), H2 ja niin edelleen välittä-mättä eri päiväkotien välisistä vastauksista. Tällöin vastauksia ei pysty yksilöimään, ovatko ne tulleet yksityisen vai kunnallisen päiväkodin puolelta.

6.2.1 Vastaajien taustatiedot ja tietotekniikan hyödyntäminen työssä

Vastaajista kaksi olivat alle 25-vuotiaita, neljä vastaajaa oli 26-35-vuotiaita, neljä vastaajaa oli 36-45-vuotiaita, kaksi vastaajaa oli 46-55-vuotiaita ja yksi vastaaja yli 56-vuotias. Heistä kuusi työskenteli lastentarhanopettajan tehtävissä ja kuusi lastenhoitajan tehtävissä. Yksi oli ilmoittanut vain koulutuksensa, sosionomi (amk), joten hänen ammattinimikkeestä ei ole varmuutta. Heidän työvuotensa vaihtelivat vajaasta vuodes-

ta 35 vuoteen, ja nykyisessä yksikössä he olivat työskennelleet kuudesta kuukaudesta 13 vuoteen. He työskentelivät lapsiryhmissä, joissa oli 3-7-vuotiaita lapsia.

Työntekijöistä 10 käyttää tällä hetkellä tietotekniikkaa työvälineenä. Yleisimmät käytötarkoitukset ovat tiedonhaku Internetistä (mm. pelejä/tehtäviä lapsille) ja sähköpostin käyttö sekä tekstinkäsittelyohjelma tiedotteiden tekemistä varten. Lisäksi tietokoneita käytetään erilaisten tilastojen tekemiseen, kuten hoitopäiväkirjan täyttämiseen tai ruokailujen laskemiseen. Yksi vastaaja kertoi käyttävänsä tietotekniikkaa myös yritystalouteen ja –hallintoon.

6.2.2 Perheiden kanssa tehtävän yhteistyön toteutuminen tällä hetkellä

Vastaajista 92,3% nimeävät yhteydenpitomuodoiksi perheiden kanssa haku- ja tuontitilanteet sekä paperitiedotteet. Lisäksi 61,5% vastaajista kertoo käyttävänsä yhteydenpitoon puhelinta/tekstiviestejä ja 46,2% sähköpostia. 30,8% vastaajista mainitsee yhteydenpitoon käytettävän myös päiväkodin nettisivuja.

Perheiden kanssa yhteydenpitoon käytetty aika vaihteli runsaasti. 7,8% vastaajista kertoi käyttävänsä aikaa vain alle puoli tuntia yhteydenpitoon perheiden kanssa. 23,1% vastaajista kertoi käyttävänsä aikaa puolesta tunnista tuntiin, 46,2% vastaajista käyttivät aikaa tunnista kahteen tuntiin ja 23,1% vastaajista yli kaksi tuntia.

Muista yhteistyömuodoista eniten kannatusta saivat keskustelut, jonka oli maininnut kaikki 13 vastaajaa eli 100%. Heti perässä tulivat vanhempainillat ja toimintaillat, jotka nimesivät 92,3% vastaajista. Vanhemman viettämän työpäivän hoitopaikassa oli maininnut 30,8% vastaajista ja vanhempainryhmät 15,4% vastaajista.

15,4% vastaajista kokevat nykyiset yhteistyömuodot riittämättömiksi. Heidän parannusehdotuksiaan yhteistyön parantamiseksi ovat, että vanhemmat voisivat osallistua enemmän lapsen päivään esimerkiksi olemalla päiväkodissa ryhmässä ja mukana retkillä, kun kyseessä on lapsen viimeinen päiväkotivuosi tai että olisi sellainen yhteydenpitosysteemi, joka tavoittaisi kaikki vanhemmat kerralla.

6.2.3 Reissuvihko mahdollisuutena ja rasitteena

Kahdella työntekijällä on **aiempaa kokemusta** sähköisen reissuvihkon käytöstä koulu maailmassa. He kokevat sen hyväksi, koska esim. sairaspoissaolot on helpompi ilmoittaa sen kautta eikä tarvitse tavoitella opettajaa puhelimitse. Opettaja on myös luonut oman keskustelukanavan, jossa hän pystyy vanhempien kanssa keskustelemaan ilman, että lapsi pääsee niitä lukemaan.

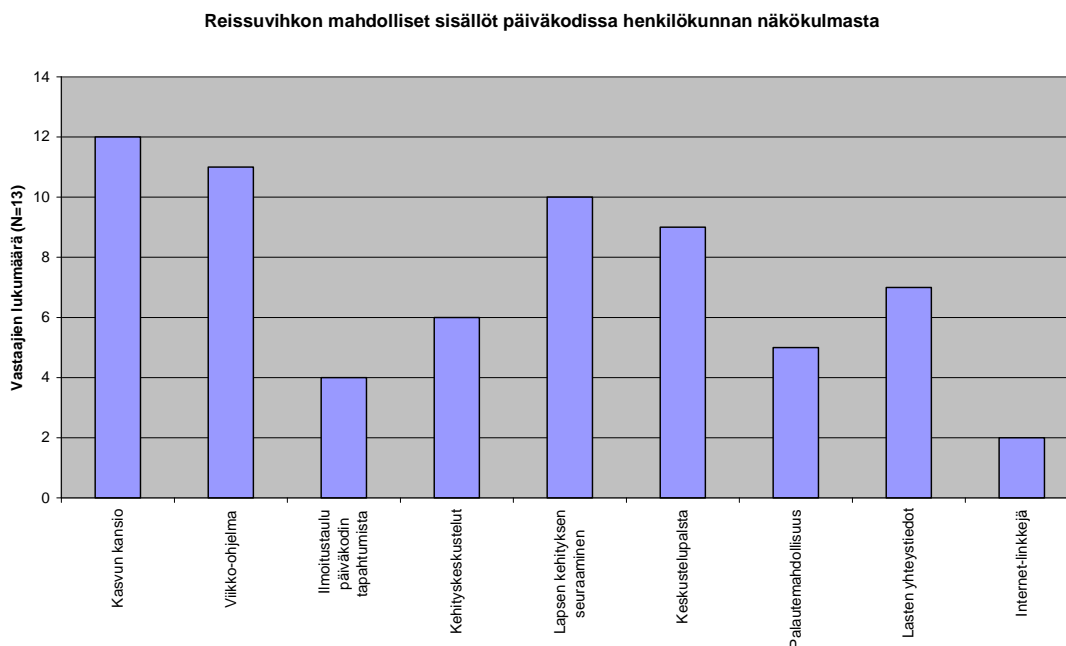
Yhden vastaajan mielestä reissuvihko voisi toimia tiedotteiden välittäjänä nopean tiedonkulkunsa vuoksi erityisesti äkillisesti muuttuvissa tilanteissa. Kaikki viestintä olisi tällöin myös samassa paikassa ja toinen vastaaja painottaa tiedon varmempaa perille menoa, koska ”*perinteinen viestivihko saattaa hävitä helposti*” (H10). Jakelu olisi myös helppoa ja yksinkertaista. Kaksi vastaajaa kuitenkin epäilevät reissuvihkon toimivuutta sen vuoksi, että kaikilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta käyttää sähköpostia ainakaan säännöllisesti.

” Jos se toimisi/olisi aikaa ja mahdollisuuksia niin reissuvihko voisi toimia tiedotteiden välittämiskeinona. Mutta kaikilla vanhemmilla ei ole sähköpostia tai mahdollisuutta jokapäiväiseen eikä välttämättä jokaviikkoiseen käyttöön!” (H2)

Eräs toinen vastaaja sen sijaan esittää reissuvihkon olevan hyvä tuki kasvotusten tapahtuvalle tiedonkululle, sillä kuitenkin suurin osa lukee sähköpostin päivittäin. Sähköpostilla tuleva nimetön palaute ei kuitenkaan ole yhden vastaajan mielestä kovinkaan rakentavaa. Toimivamman yhteistyön kannalta yksi vastaaja tuo esille, että sähköisessä reissuvihkossa voisi olla täytettävät ”lapsikansiot”, jotka olisivat jatkuvasti molempien osapuolien nähtävillä samoin kuin lapsen arviointisivut. Yksi vastaaja ei ollut perehtynyt aiheeseen lainkaan eikä ole ollut ajankohtaistakaan aikaisemmin.

Sähköisen reissuvihkon **tärkeimpinä sisältöinä** henkilökunta näki viikko-ohjelman, ilmoitustaulun päiväkodin tapahtumista, keskustelupalstan sekä palautemahdollisuuden. Kaikki muut sisältöehdotukset saivat myös kannatusta ja kaksi vastaajaa olivat esittäneet omina ehdotuksinaan valokuvapankin sekä kuvaportfolioalbumin. Yhden vastaajan mielestä kaikki sisällöt olisi hyviä ideoita, mutta hänen mielestään asiat olisi parempi hoitaa kasvotusten.

KUVIO 2.

Henkilökunnasta 30,8% oli valmis siirtämään alle puoli tuntia muuhun tiedottamiseen käyttämästään **ajasta** sähköisen reissuvihkon käyttöön. 53,8% vastaajista oli sen sijaan valmis siirtämään puolesta tunnista tuntiin. Kaksi vastaajaa oli jättänyt kokonaan vastaamatta tähän kysymykseen

Suurimpana vihkon käyttöön liittyvänä **mahdollisuutena** nousee esille tiedon siirron nopeus ja helppous, jolla on aikaa säästävää vaikutus. Viesti lähtee muutamalla klikkauksella kaikille perheille, joilla on tietokone käytössään. Toisaalta se edellyttää myös henkilökunnan lähellä olevaa sähköpostiliittymää, jotta asiaa voi hoitaa työaikana. Yhdessä ryhmässä tietokone toimii jo nyt tiedotusvälineenä, josta yksi ryhmän työntekijä huolehtii. Eräs vastaaja näkeekin tämän mahdollisuutena, että tällöin viestintä hoituisi työaikana työkoneelta eikä tarvitsisi illalla kotona enää tehdä. Toiselle on mukana myös säästöön liittyvä näkökulma:

” Ainakin monistemaksut pienenesivät J. Ja tiedotteet ym. saisi muutamalla klikkauksella kaikille perheille.” (H2)

Yhden vastaajan mielestä vanhemman kanssa voi suhteellisen helposti käydä vuoropuhelua sähköisesti, kun haku- ja tuontitilanteet ovat usein melko kiireisiä. Toinen vastaaja myös korostaa vihkon salaista vuorovaikutusta, mikä mahdollistaa edellä mainitun kaltaiset keskustelut. Eräs vastaaja myös arvelee, että vanhemmilta saattaisi

tulla enemmän kommentteja, mikäli vihkosta löytyisi kaikki aiemmin mainitut osat alueet. Vihkoa pidetään kaiken kaikkiaan hyvänä ajatuksena, mutta käytännön toimitusta kuitenkin muutama vastaaja epäilee.

Selvästi merkittävin **rasite** vihkon käyttöön liittyen on työaika ja atk-laitteiden vähyys. Lisäksi vihkon käytön opettelu vaatii oman aikansa. Laitteita ei ole lapsiryhmissä, jolloin tietokoneella vietetty aika on pois lapsiryhmässä vietetystä ajasta. Ryhmät ovat kuitenkin suuria eikä sieltä ole mahdollisuuksia lähteä tietokoneelle istumaan. Kaikille ei myöskään ole mahdollisuutta käyttää tietokonetta kotonaan. Eräs vastaaja toteaa, että ehkä pelkkään tiedottamiseen aika voisi riittää, mutta ei juuri muuhun.

”Aikaa ei välttämättä löydy kovin syvällisiin juttuihin, enemmänkin pelkkään tiedottamiseen. Lapsiryhmästä on usein vaikea lähteä koneelle istumaan, joten jos reissuvihkossa on esim. tietoa lapsen kehityksestä, on näin juttujen kirjaaminen työajan puitteissa usein mahdotonta.” (H3)

Yksi vastaaja korostaa, että jo nyt suunnitteluun liittyvä työaika on kotona tapahtuvaa, joten sähköpostitiedottaminen vain kuormittaa ja lisää kotitöitä, koska työajalla ei sellaista ehdi tehdä. Eräs vastaaja myös painottaa, ettei kaikissa perheissä ole tietokonetta tai toiset haluavat keskustella henkilökohtaisesti henkilökunnan kanssa, ei koneen.

Henkilökunta näki siis yhtenä esteenä vihkon käytölle resurssien vähyden. Se on hyvin ymmärrettävää, sillä sen lisäksi, että hoidettavien lasten määrä on kasvanut, henkilöstön sairaus-, vuosilomien tai muiden lyhytaikaisten poissaolojen ajaksi ei aina paljasta sijaisia. Sijaisten puute ja jatkuva vajaalla henkilöstöllä työskentely heikentävät päivähoidon laatua ja uuvuttavat myös henkilöstön. (Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999, 28.) Aiemmin esittelemäni esimerkki Hollolasta kuitenkin kertoo päinvastaista – heidän kokemustensa mukaan sähköinen sovellus on vain nopeuttanut työnteoa ja jättänyt enemmän aikaa perustyöhön kuin aiemmin.

6.3 Vanhempien ja henkilökunnan ajatuksia sähköisestä reissuvihkosta

Vapaamuotoiset ajatukset reissuvihkosta jakoivat **vanhempien** mielipiteet aika selkeästi kahtia. Toiset olivat ehdottomasti puolesta ja pitivät hyvänä ideana, osa taas piti

aivan turhana. Muutama vanhempi olisi myös kaivannut tarkempaa esittelyä vihkosta. Kaiken kaikkiaan kommentit olivat kuitenkin yllättävän positiivisia, vaikka kyseessä oli suurimmalle osalle vastaajista aivan uusi asia. Tietoyhteiskuntaan liittyen yksi vanhempi pohti, kuinka sähköisessä reissuvihkossa on tietoturva-asiat hoidettu.

” Sähköinen reissuvihko ei millään tasolla saa korvata päivittäistä kommunikaatiota päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välillä.” (V6)

Neljä vastaajaa vanhemmista korosti edelleen sitä, että he mieluummin haluavat hoitaa lastansa koskevat asiat kasvotusten henkilökunnan kanssa, mutta tiedotuskanavaksi reissuvihko voisi soveltua. Myös retkiltä otetut valokuvat mainittiin ihaniksi muistoiksi ja sähköpostitse lähetettyä kuukausiohjelmaa pidettiin upeana ideana. Molempuolista toimivuutta vihkoon käyttöön peräänkuulutettiin täälläkin eli käyttö ei saisi jäädä vain yhden työntekijän vastuulle.

” Hyvä, kun voisi heti kirjoittaa mitä on sydämellä. Päiväkodilla käynnit on monesti kiireisiä.” (V4)

Eräs vanhempi taas oli ehdottomasti sähköisen reissuvihkon kannalla sen vuoksi, että kaikki eivät ole yhtä sosiaalisia eivätkä puhu, vaikka keskusteltavaa olisikin, jolloin keskustelua voitaisiin käydä sähköisessä muodossa. Yksi reissuvihkoa aiemmin käyttänyt vanhempi oli ehdottomasti sen kannalla, että käsitteet pitää muokata päiväkotiympäristöön sopivammiksi, koska käytössä ollut versio oli kouluja varten tehty.

Henkilökunnan puolella vapaamuotoisissa ajatuksissa peräänkuulutettiin kunnan koulutusta henkilökunnalle niin reissuvihkon käyttöön kuin ylipäänsä tietotekniikkaan. Myös vanhempien koulutus vihkoon käyttöön tuotiin esille. Edelleen kaksi henkilökuntaan kuuluvaa vastaajaa korostavat sitä, että kaikilla ei ole tietokonetta, joten sähköinen reissuvihko ei voi syrjäyttää suullista ja paperilla tapahtuvaa tiedottamista, vaikkakin se sopii hyvin rutiinitiedotteiden lähettämiseen.

” Jos vanhemmat odottavat joka viikkoisia muutoksia/lisäyksiä reissuvihkoon ja hienoja uutuuksia, vaatii se lisätyötä henkilökunnalta. Muuten olen ihan positiivisella mielellä kyseistä hanketta kohtaan” (H2)

Yksi vastaaja mainitsee myös, että sähköiset viestit on helpompi tuhota kuin paperiposti ja viesti menee perille paremmin kuin lapsen repun kautta. Hän kuitenkin myös

muistuttaa yksilösuojasta ja vaitiolovelvollisuudesta, mikäli käytössä on kontaktipalstoja tai keskustelukanavia. Toinen vastaaja kritisoi sitä, ettei *haluaisi hoitaa lasten henkilökohtaisia asioita ”kauko-ohjauksella”, vaan kasvotusten vanhemman kanssa, sillä väärinymmärrystä tapahtuu liaksi näinkin (H1).*

7. YHTEENVETO JA POHDINTA

Tutkimustulosten perusteella selvisi, että vaikka yhteiskunnassamme tietotekniikka näyttelee yhä suurempaa osaa, se ei kuitenkaan saa korvata normaalia viestintää vanhempien ja päivähoitohenkilöstön kesken. Osa vastaajista koki sähköisen reissuvihkon ylimääräisenä lisätyönä, toiset taas näkivät sen loistavana lisämahdollisuutena. Vihkon koettiin soveltuvan parhaiten tiedotusvälineeksi, jolloin sen käyttö ei vaadi kohtuutonta lisätyötä keneltäkään.

7.1 Tulosten tarkastelu

Mielenkiintoista oli tarkkailla, kuinka vanhemmat olivat enemmän perehtyneet juuri tiedottamisen ominaisuuksiin ja pitivät niitä tärkeimpinä, kun taas henkilökunta toi esille myös kasvun kansio –ajattelua ja lapsen kasvun ja kehityksen seuraamista. Ehkä tässä tulee esille henkilökunnan pedagoginen näkemys lapsen kasvatuksesta, mitä he pitävät suuressa arvossa tiedottamisen ohella. Toki myös vanhemmat olivat kiinnostuneita lapsen kasvun ja kehityksen seuraamisesta, mutta kasvun kansiota he eivät pitäneet lainkaan niin tärkeänä, ainakaan sähköisessä muodossa.

Kyselyn luotettavuuteen liittyviä ajatuksia heräsi useita vastauksia analysoidessa. Lomakkeille ei ensinnäkään suoritettu esitestausta, vaan ne jaettiin suoraan vastaajille sen jälkeen, kun olimme niitä yhdessä opinnäytetyön ohjaajien kanssa pohtineet. Tällä esitestauksella olisi ehkä voitu välttää henkilökunnan kyselyssä ollut virheellinen käsite, josta saattoi ymmärtää, että vihkoon käytetty aika olisi ylimääräistä työtä. Todellisuudessa ajatuksena oli, että paljonko muusta työajasta olisi valmis siirtämään vihkoon käyttämiseen, jolloin työ vain tapahtuisi toisella tavalla kuin aikaisemmin. Kysymyksissä ei myöskään ollut määritelty, millä ajanjaksolla kyseinen aika kuluu yhteydenpitoon tai millä ajanjaksolla aikaa siirrettäisiin. Osa vastaajista on saattanut vastata päivän mukaan, osa on ajatellut koko viikkoa. Muutama vastaaja huomautti lomakkeeseen vastanneensa viikon perusteella.

Kyselylomakkeeseen olin erotellut lasten päivähoidon ja perusopetuksen, ja itse olin mieltänyt esiopetuksen kuuluvan päivähoitoon, koska se on päiväkodissa tapahtuvaa. Kuitenkin osa vanhemmista oli laskenut esiopetuksen jo kuuluvaksi perusopetukseen, koska he olivat merkanneet lapsensa siihen kohtaan. Tästä syystä päivähoidossa olevien lasten iät eivät välttämättä täysin täsmää vastaajien todellisten tietojen kanssa, sillä osa esikouluikäisistä puuttuu tuosta tiedosta. Se ei kuitenkaan ole sinänsä tutkimuksen kannalta kovin olennainen seikka.

Mielenkiintoista oli huomata, että henkilökunnan kyselyistä kävi ilmi heidän tyytyväisyyteensä yhteistyöhön perheiden kanssa, mutta osa perheistä olikin aivan eri mieltä asiasta. Toisaalta perheet ovat kuitenkin aina yksilöllisiä, kuten olen sivulla 10 viitanut, ja he kokevat asiat eri tavoin. Valtaosa kyselyyn vastanneista perheistä oli kuitenkin henkilökunnan kanssa samoilla linjoilla nykyisen yhteistyön riittävydestä.

Kaksi vanhempaa olivat huomauttaneet vastauslomakkeessaan, että olisivat halunneet tarkempaa esittelyä sähköisestä reissuvihkosta. Saatekirjeessä olin kertonut tiedustelevani mielipiteitä ja ajatuksia, mitä vanhemmat haluaisivat sähköisen reissuvihkon sisältävän, jotta siitä olisi käytössä eniten hyötyä heidän tarpeitaan ajatellen. Mielestäni se ei edellyttänyt vihkon tarkempaa esittelyä, koska oletin jokaisen tietävän, mikä on perinteinen reissuvihko ja ymmärtävän sähköisen version tarkoittavan sitä samaa, mutta sähköisessä muodossa. Kyselylomakkeessa oli yhteystietoni sitä varten, että mikäli vanhemmilla on kysyttävää, voivat ottaa halutessaan yhteyttä. Yhtään yhteydenottoa en saanut kyselyn tiimoilta.

Kyselyssäni huomasin, että joillakin oli todella kärkkäät mielipiteet reissuvihkoa kohtaan, toisille oli aivan sama, ja osa taas oli ehdottomasti vastaan lisätyön pelossa. Tähän saattoi vaikuttaa osin, ettei vastaajilla ollut tosiaan tarkempaa tietoa vihkon sisällöistä tai toiminnasta. Saattaa olla myös, että tuttujen rutiinien muuttuminen oli pelon lähtökohtana ja ajateltiin, että se kuitenkin tuo vain lisää työtä. Siitä huolimatta monet suhtautuivat kuitenkin asiaan positiivisesti ja olivat valmiita ainakin kokeilemaan.

Tätä aihetta pohtiessani oli puhetta eri tahojen kanssa, että vihkossa on myös ominaisuus, joka lähettää viestit kännykkään sähköpostin lisäksi. Tätä en kuitenkaan muistanut huomioda kyselylomakkeessani millään tavoin. Muutaman vanhemman lomakkeissa tämä asia tuli kuitenkin esille, koska heillä on vihko ollut koekäytössä jo aiem-

min. En tiedä, olisiko tämän asian esilletuominen muuttanut joidenkin vanhempien kohtalaisen jyrkkiä asenteita sähköistä reissuvihkoa kohtaan. Se on vain helpottava tekijä perheitä ajatellen, kun voidaan tiedottaa kaikille lyhyellä varoitusajalla jostain asiasta eikä se edes välttämättä vaadi perheiltä sen kummempia toimenpiteitä.

Yksi vanhempi toi esille mahdollisuutena käyttää reissuvihkoa silloin, kun lapsi asuu vuoroviikoin vanhempiensa luona. Tämä jaetun huoltajuuden etu on todellakin siinä, että molemmat vanhemmat ovat tällöin perillä lapsensa tapahtumista, ja mikäli vihkossa olisi kasvun kansio –tyyppinen osio, he pystyisivät seuraamaan myös sieltä, mitä päivähoitossa on tapahtunut.

Mahdollisuuksissa ja rasitteissa on ristiriitoja sinänsä, että toinen sanoo, kuinka hyvä on, kun voi netistä tarkistaa milloin haluaa asioita, ja toinen ei aina kerkeä käydä netistä kattomassa. Toisille sähköinen versio on varmasti toimivin, toisille taas perinteinen. Mielenkiintoista oli kuitenkin nähdä, kuinka monipuolisia vastauksia kyselyyn tuli ja miten monelta kantilta vanhemmat olivat asioita pohtineet.

Tietoturva-asioita on myös pohdittu ja esimerkiksi keskustelupalstoihin liittyen mietittiin vaitiolovelvollisuutta. Ei vihkoon tarkoituksena olekaan julkisesti puida lasten henkilökohtaisia asioita, vaan niistä henkilökunta ja vanhemmat voivat viestiä keskenään. Keskustelupalsta olisi tarkoitettu lähinnä vanhempien keskinäiseen ajatustenvaihtoon, mihin myös henkilökunta voisi vastailia luonnollisesti, mutta siellä ei käsiteltäisi kenenkään yksityisasioita sinänsä. Tästä ei kuitenkaan missään sen tarkempaa informaatiota ole ollut, joten vanhempien ja henkilökunnan pohdinnat olivat ihan aiheellisia.

7.2 Tutkimuksen toteuttamisen arviointia

Tein kyselyni työntekijöille ja vanhemmille jo keväällä 2006, mutta niiden tarkempi analysointi jäi syksyyn opintojeni tiukkojen aikataulujen vuoksi. Kesän aikana Sone-ran sähköinen reissuvihko on muuttanut nimeä ja se toimii tällä hetkellä Helmi – reissuvihkon nimellä, edelleen kuitenkin Nextime Solutions Oy:n ylläpitämänä kuten tähänkin asti. Perussisältö on säilynyt muuttumattomana.

Olen tyytyväinen valittuani kyselylomakkeet tutkimusmenetelmäksi, sillä verrattuna teemahaastatteluihin aineiston hankinta sujui nopeammin. Työn alkuvaiheissa mie-
timme ohjaajan kanssa, olisiko henkilökuntaa voinut haastatella ja vanhemmille to-
teuttaa lomakekyselyn, mutta aikatauluongelmien vuoksi päädyimme nykyiseen rat-
kaisuun.

Kyselylomakkeiden käytössä on aina olemassa väärinymmärryksen mahdollisuus, mi-
käli annetut vastausvaihtoehdot eivät sovellu vastaajan tilanteeseen. Ei voida myös-
kään tietää, kuinka vakavasti kyselylomakkeen täyttämiseen on suhtauduttu tai onko
asiaan perehdytty riittävästi. (Hirsjärvi ym. 1997, 191.) Nämä seikat voisi eliminoida
toteuttamalla kyselyn kontrolloidusti, jolloin tutkija vastaanottaisi lomakkeet henkilö-
kohtaisesti ja kävisi kysymykset läpi vastaajan kanssa (Hirsjärvi ym. 1997, 193). Täs-
sä tutkimuksessa vastaajien anonyymina pysyminen oli tärkeää ja lisäksi lomakkeet
palautuivat vaihtelevina aikoina ja useina eri päivinä, joten henkilökohtainen vastaan-
ottaminen olisi siksikin ollut hyvin hankalaa.

Lomakkeita palautui kuitenkin yllättävän hyvällä vastausprosentilla, koska vastaus-
prosentiksi muodostui vanhempien kohdalla 53,6% ja henkilökunnan kohdalla täydet
100%. Vanhempia muistuttelin päiväkotiryhmien välityksellä kyselyn palauttamisesta
kertaalleen ensimmäisen palautuspäivämäärän umpeuduttua, mutta ihan yksittäisiä ky-
selyitä palautui enää sen jälkeen, vaikka palautusaikaa jatkettiin viikolla. Voi olla,
että osa vastaajista koki, ettei tiedä asiasta tarpeeksi ja jätti sen vuoksi vastaamatta tai
ei vain muuten ehtinyt/kiinnostanut syventyä lomakkeen täyttämiseen. Olin tämän asi-
an kuitenkin huomionut etukäteen ja siksi jaoin kyselyitä sen verran reilusti, että pa-
lautetut vastaukset riittivät hyvin tutkimusaineistokseni.

Työni aihe sähköinen reissuvihko on erittäin ajankohtainen ja mielenkiintoinen juuri
yhteiskunnassa lisääntyneen sähköisen viestinnän vuoksi. Tutkimani otos ei ollut ko-
vin suuri, mutta luulen, että asiaa kohtaan voisi olla laajempaakin mielenkiintoa. Kyn-
nyskysymykseksi kuitenkin saattaa nousta rahoitus, sillä ilmaista vihkon käyttö ei ole.
Kuitenkin aiemmin jo viittasin Lehkosen artikkeleihin (2006), joissa tuli esille, että
yhteydenpito puhelimitse ei myöskään ole ilmaista. Miksei siis voisi hyödyntää uutta
teknologiaa sillä samalla rahasummalla?

Jyväskylän kaupungin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan Jyvävasuun on kirjattu, että päivähoitoyksiköitä kannustetaan ideoimaan ja kokeilemaan erilaisia välineitä koko päivähoiton dokumentoinnin ja arvioinnin kehittämiseksi ja arviointia suunniteltaessa selvitetään lisäksi erilaisia vaihtoehtoja muun muassa valmiisiin sähköisiin arviointimenetelmiin ja muihin uusiin vaihtoehtoihin. (Jyvävasu 2005-2008 – Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma 2005.) Voisiko sähköinen reissuvihko olla yksi tällainen väline dokumentointia ja arviointia ajatellen?

Mahdollisia jatkotutkimushaasteita voisi olla kokemusten kartoittaminen päiväkodeista, joissa sähköinen reissuvihko tai sen kaltainen sovellus on ollut jo käytössä. Koulun puolelta kokemuksia on kartoitettu kylläkin, ja pääosin siellä on oltu tyytyväisiä sähköisen reissuvihkon käyttöön. Ehkä voisi myös kartoittaa ihan yleisellä tasolla, kuinka paljon päiväkodeissa käytetään tietotekniikkaa esimerkiksi yhteydenpitoon perheiden kanssa ilman sähköistä reissuvihkoa. Omassa työssäni otos oli suhteellisen pieni eikä anna laajempaa kuvaa tietotekniikan hyödyntämisen laajuudesta.

Työssä on tullut esille kattavasti teoriaa varhaiskasvatuksen ja tietotekniikan yhdistämisestä myös muutoin kuin ainoastaan sähköistä viestintää ajatellen. Toivonkin, että työstäni on hyötyä päiväkodeille ja myös muille pienten lasten kanssa toimiville, jotta he löytävät sen kultaisen keskitien tietotekniikan käytössä. Sähköisen reissuvihko ei ole itsetarkoitus päiväkodeja ajatellen, mutta jos joku sen kokee hyödylliseksi vaihtoehdoksi ja sen myötä työn sujuvuus lisääntyy, niin kannattaa perehtyä asiaan tarkemmin ja harkita eri vaihtoehtoja asian toimeenpanemiseksi.

Opinnäytetyöprosessini on kestänyt reilun vuoden ajan alkaen syksyllä 2005 aiheen valinnasta ja pohdiskelusta tähän alkutalveen 2007, jolloin työ on valmistunut. Omien kiireisten aikataulujeni vuoksi olen tyytyväinen siihen, että päätin tehdä tämän työn itsenäisesti. Parityöskentelyssä olisi ehkä voinut olla hankaluuksia löytää yhteistä aikaa. Toisaalta siinä olisi myös toinen ollut rinnalla kannustamassa eteenpäin ja työ olisi saattanut valmistua nopeamassa tahdissa. Huolimatta muutamista mutkista matkan varrella työ valmistui lopulta ihan aikataulussa, mitä olin alun perin kaavaillutkin eli tammikuuhun 2007 mennessä.

LÄHTEET

- Heiliö, H. & Heinonen, H. 2006. Käsi kädessä kasvatuskumppanuudessa. Työntekijöiden ja vanhempien näkemyksiä päivähoiton ja perheiden välisestä yhteistyöstä ja kasvatuskumppanuudesta Kultalakin päiväkodin lapsiryhmässä. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, sosiaali- ja terveysala, sosiaalialan koulutusohjelma.
- Hietala, P., Ovaska, S., Sommers-Piiroinen, J., Tanhua-Piiroinen, E. & Birkstedt, S-P. 2005. Kenen ehdoilla tietotekniikkaa: kokemuksia päiväkodista ja koulusta. Teoksessa Lahikainen, A. R., Hietala, P., Inkinen, T., Kangassalo, M., Kivimäki, R. & Mäyrä, F. (toim.) 2005. Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 3p. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila-Haapakoski, S & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatus 90.
- Inkinen, T. 2005. Johdettava polku lasten tietoyhteiskuntaan. Teoksessa Lahikainen, A. R., Hietala, P., Inkinen, T., Kangassalo, M., Kivimäki, R. & Mäyrä, F. (toim.) 2005. Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan. Helsinki: Gaudeamus.
- Junttila, H. 2004. Johdanto. Teoksessa Keskinen, S. & Varjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Tampere: Tammi.
- Jyvävasu 2005-2008 – Jyväskylän varhaiskasvatussuunnitelma. 8.7.2005. Viitattu 14.1.2007. [Http://opspro.peda.net/jyvaskyla/viewer.php3?DB=jkvlvksuun](http://opspro.peda.net/jyvaskyla/viewer.php3?DB=jkvlvksuun).
- Kallio, J. & Kontio, T. 2006. Sosiaalitoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tietotekninen osaaminen seitsemässä kaakkois-suomalaisessa kunnassa. Viitattu 10.12.2006. [Http://www.socom.fi/dokumentit/sos_tietotekninen_osaaminen.pdf](http://www.socom.fi/dokumentit/sos_tietotekninen_osaaminen.pdf).
- Kangassalo, M., Sommer-Piiroinen, J. & Tanhua-Piiroinen, E. 2005. Tekniikkaa ja tutkivaa oppimista lasten oppimisympäristöissä. Teoksessa Lahikainen, A. R., Hietala, P., Inkinen, T., Kangassalo, M., Kivimäki, R. & Mäyrä, F. (toim.) 2005. Lapsuus mediamaailmassa. Näkökulmia lasten tietoyhteiskuntaan. Helsinki: Gaudeamus.
- Kankaanranta, M. 1996. Päiväkodista kouluun. Kasvun kansio sillanrakentajana. Teoksessa Pollari, P., Kankaanranta, M. & Linnakylä, P. (toim.) 1996. Portfolion monet mahdollisuudet. Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos.
- Kankaanranta, M. 2001. Digitaaliset portfoliot varhaiskasvatusympäristöjen avaamiseksi ja arviointimenetelmänä. Teoksessa Kangassalo, M. (toim.). Tietotekniikan mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Edita.
- Karila, K. 2001. Moniammatillisuus ja päiväkotitoiminnan suunnittelun perusteita. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoitossa. Helsinki: WSOY.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Helsinki: Stakes.

Kauko, R. & Salkinoja, M. 2006. ”Sähköinen yhteys” – Laadullinen tutkimus Sähköisen reissuvihkon soveltuvuudesta kodin ja koulun väliseen yhteydenpitoon. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos.

Kiesiläinen, L. 2001. Vuorovaikutus ammattina. Teoksessa Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoidossa. Helsinki: WSOY.

Kivahko – sähköinen viestintäsovellus kodin ja koulun yhteistyöhön. Viitattu 7.1.2007. [Http://www.mukavahanke.com/projektit/kivahko.html](http://www.mukavahanke.com/projektit/kivahko.html).

Kivimäki, R. 2001. Perhe ja lapset tietoyhteiskunnassa Teoksessa Kangassalo, M. & Suoranta, J. (toim.) Lasten tietoyhteiskunta. Tampere University Press.

Koivula, M. 2004. Vanhempien kokemuksia perhetyöstä päiväkodissa. Teoksessa Keskinen, S. & Varjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Tampere: Tammi.

Koskinen, P. & Mäkivirta, J. 2005. ”-- siitä mä oon tyytyväinen, että mä lähdin rohkeesti mukaan.” Laadullinen tutkimus Sähköisestä reissuvihkosta opettajan vinkkelistä; miten opettajat kokevat Sähköisen reissuvihkon vaikuttavan työhönsä? Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos.

L 19.1.1973/36 Laki lasten päivähoitosta. Viitattu 22.10.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), ajantasainen lainsäädäntö.

L 22.9.2000/812 Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Viitattu 7.1.2007. Valtion säädöstietopankki Finlex. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), ajantasainen lainsäädäntö.

L 5.6.2002/458 Laki tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta. Viitattu 18.12.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), ajantasainen lainsäädäntö.

L 23.5.2003/393 Viestintämarkkinalaki. Viitattu 18.12.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), ajantasainen lainsäädäntö.

L 16.6.2004/516 Sähköisen viestinnän tietosuojalaki. Viitattu 18.12.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), ajantasainen lainsäädäntö.

Lehkonen, M. 2006a. Hyvästi vanha reissuvihko, tervetuloa kännykkä. Keski-suomalainen 23.11.2006, 8.

Lehkonen, M. 2006b. Sähköisen viestinnän yleistyminen kouluissa vie rahaa. Keski-suomalainen 23.11.2006, 8.

Ojala, U. 2006. Sähköiset palvelut antaneet lisää aikaa perustyöhön. Lastentarha 4, 8-10.

SopS 60/1991. YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Viitattu 1.11.2006. Valtion säädös-tietopankki Finlex. [Http://www.finlex.fi](http://www.finlex.fi), valtiosopimukset.

Späre, P. 2006. Pois tietoteknisestä paitsiosta. Lastentarha 4, 16-18.

Uusitalo, I. 2002. Kasvun kansion merkityksistä ja käyttömahdollisuuksista perhepäi-vähoidossa. Teoksessa Alho-Kivi, H. & Keskinen, S. (toim.) Kodissa vaan ei kotona. Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Viitattu 27.11.2006. Stakes, Varttua. [Http://varttua.stakes.fi/FI/index.htm](http://varttua.stakes.fi/FI/index.htm), varhaiskasvatuksen sisällöt, Vasu-asiakirja.

Varhaiskasvatustyöryhmän muistio 1999. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje vanhemmille

Hyvät vanhemmat/huoltajat!

Olen 3. vuoden sosionomiopiskelija Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, ja olen nyt tekemässä opinnäytetyötäni tarkoituksena valmistua jouluna 2006. Teen työni liittyen Soneran sähköisen Reissuvihkon kehittämistyöhön. Kyseinen Reissuvihko on ollut aiemmin vain koulujen käytössä, mutta nyt siitä halutaan kehittää päiväkotikäyttöön soveltuva versio. Siksi tiedustelisin juuri Teiltä vanhemmilta mielipiteitä ja ajatuksia, mitä haluaisitte kyseisen vihkon sisältävän, jotta siitä olisi käytössä eniten hyötyä juuri Teidän tarpeita ajatellen.

Kyselyt toteutetaan _____ sekä _____ päiväkodin _____ ja _____ ryhmissä maaliskuun 2006 aikana eli yhteensä n. 70 vanhempaa saavat kyselyn täytettäväkseen. Aikaisemmin olen jo kartoittanut henkilökunnan (13 palautunutta vastausta) näkemyksiä vihkon käyttömahdollisuuksista.

*PALAUTA KYSELY LAPSESI PÄIVÄKOTIRYHMÄSSÄ
OLEVAAN LAATIKKOON 17.3 MENNESSÄ!*

Mikäli Teillä on jotain kysyttävää työhön liittyen, voit kysyä lisätietoja sähköpostitse tai puhelimitse.

Keväisin terveisin,
Satu Korhonen
satu.korhonen.sso@jypoly.fi